KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXIX. ÉVFOLYAM, 12. SZÁM ÁRA: 1,80 FORINT 1987. JÚNIUS 18.

Újítások a felvételi rendszerben

Idén *a tavalyinál is többen jelentkeztek egyetemünk nappali tagozatára.* Az általános képzés 390 és a tanárszakok 70 helyére *jelentkező 1334 középiskolás* közül körülbelül *minden harmadikat láthatjuk viszont ősszel,* illetve — *az előfelvetteket — bő egy év múlva.* A szóbeli vizsgákat június 29—július 3. között tartják.

Ez évtől kezdve *számos újítás módosítja a felvételizés rendjét.*

A katonai szolgálat letöltése időpontjának választhatósága az egyik új elem. A nappali tagozatra jelentkező *fiúk választhattak, hogy az egyetem előtt vagy után* (11 plusz 6 vagy 18 hónap formájában) *kívánják letölteni a katonai szolgálatukat.* Csak a jelentkezők *18 százaléka döntött az egyetem utáni* katonáskodás mellett, nyilván ezek egy részét sem veszik fel, így elkerülhetőnek látszik az a konfliktus, ami akkor keletkezett volna, ha sokan idén akarták volna kezdeni tanulmányaikat. Ekkor ugyanis a tavalyi előfelvételis katonákkal együtt az összlétszám meghaladta volna a felvehetők keretszámát, s így egyesek egyéves kényszerpihenőre, előfelvett státuszra kényszerültek volna.

Egy további új elem a felvételi rendszerben, hogy *idén egyszerre több egyetemre lehetett felvételizni.* A statisztikák szerint ezzel a lehetőséggel *csak néhányan éltek,* ami nem meglepő, ha arra gondolunk, hogy a felvételizőnek ez esetben kettő helyett esetleg három vagy négy tárgyból is felvételi vizsgát kell tennie.

De *nőtt a felvételik nyitottsága is.* Az írásbeli dolgozatok eredményét, *a pontszámokat egy nappal a szóbeli előtt tudatják a felvételizőkkel.* (A szóbeli vizsgák beosztását feltüntető hirdetményeken a jelentkezők neve mellé ki fogják írni az írásbeli pontszámaikat, de a matematika írásbeli eredményét már most megtudhatták a többi vizsgájuk időpontjáról értesítő levelekből.) *A matematika példák megoldási mintáit már kifüggesztették az egyetem portájával szemben, de a megoldási minták a vizsgabizottságoknál is hozzáférhetőek lesznek.*

Talán *a leglényegesebb újítás,* hogy idén *minden felvételiző betekintési joggal rendelkezik,* magyarul a szóbeli vizsgán *megnézheti írásbeli dolgozatának javítását* és 24 órán belül *észrevételt tehet azzal kapcsolatban. Az észrevételeket* az egyetem felvételi bizottságától független, *háromtagú felülvéleményező bizottság bírálja el,* javaslatot tesz, amiről értesíteni kell az észrevételt tett felvételizőt. A betekintés rendjét a felvételiztető bizottság elnöke határozza meg. A jelenlegi tervek szerint ez úgy történne, hogy amíg az egyik jelentkező szóbelizik, addig a másik végignézi írásbelijét.

A növekvő nyitottságot szolgálja az is, hogy *4-5 felvételiző felelete után a szóbeli vizsgákat eredményhirdetés követi.* Ezen a jelentkező *összes ponteredményét közlik.* Tekintve, hogy a felvételi ponthatár csak az összes vizsga letétele után születik meg, illetve hogy a felvételről a felvételi bizottság dönt, *ekkor még nem derülhet ki, hogy kit vettek fel és kit nem.* Viszonyítási alapot jelenthet a tavalyi (100), és a tavaly előtti (96) ponthatár. (Ez azonban — mint látható — a jelentkezők tudásszintjétől, az írásbelik nehézségi fokától stb. függően elég nagy ingadozást mutathat.)

Idén 18 „történelmes" 6 „pg-s", 2 „könyvviteles", 1 „pénzügyes", 1 „kereskedelmi ismeretes" és 1 „vegyes" bizottság alakul. (Utóbbinál az igazgatási ismeretek vagy a nyelvek jelentik a második felvételi tárgyat.) A szóbelik 8-kor kezdődnek a tavaly bevált csoportos sorsolással *(a vizsgázók előzetesen kialakított csoportjait mindennap sorsolással osztják el a vizsgabizottságok között),* majd ezt követően fél kilenctől kerülhet sor a mindent eldöntő feleletekre.

K. S.

BÚCSÚZUNK AZ OLVASÓKTÓL

Ezzel a lapszámunkkal búcsúzunk el minden kedves olvasótól. Jó vizsgázást és kellemes nyaralást kívánunk mindenkinek. Legközelebbi számunk szeptember 10-én jelenik meg. A tanévnyitó szeptember 11-én lesz.

Kezdődik a tánc, egy nyáron át

Hatot egy csapásra

Siker Hollandiában

Kosaraslányaink eredményeiről kérdeztem *Tóth Andornét* és *Kováts László* edzőt.

— Sajnos a szófiai tornát az utolsó napon lemondták. Ezt már 15 éve évente más és más országban mindig május végén rendezik, most valami ok miatt telexeztek, hogy szeptemberben kerül rá sor. Ugyanaz a csapat utazik majd, akik most mentek volna, tehát a fiatalok — kezdte Tóth Andorné, a testnevelés tanszék vezettője. A hollandiai út, amiről a napokban érkeztünk vissza, nagyon jól sikerült. De Rijpben volt az első megméretés, 6 holland, 1—1 olasz, angol és nyugatnémet csapat, valamint a mi részvételünkkel. *Veretlenül megnyertük a kupát,* a legjobb játékos és *a legjobb dobó címet Szarka Györgyi kapta, ő a torna válogatottjába is bekerült Kollár Gyöngyivel.*

— *Mi volt a következő állomás?*

— Egy tengerparti városban, *Lisse-ben folytattuk.* Ott egy mérkőzést játszottunk a helyi első osztályú csapat ellen, amit *szintén megnyertünk.* Innen *Katwijkbe mentünk,* ahol a helyi rendőrfőnök fogadott minket. Róla tudni kell, hogy válogatott kosaras volt, és ő a klub elnöke. Az ottani klubnak 24 kosárlabdacsapata van, most szerződtetik a holland válogatott edzőjét, aki az ellenünk játszott meccset megtekintette, és aztán döntött végleg, hogy elvállalja a csapatot. *Itt is győztünk.*

— *Hol tette fel a csapat az „i"-re a pontot?*

— Rotterdamban egy nem szokványos tornán vettünk részt. *Egyetlen nap alatt hat mérkőzést játszottunk* rövidített játékidővel. Itt csupa holland csapat volt az ellenfél, köztük a holland NB I 6. helyezettje is. *Veretlenül nyertük meg ezt a tornát is.*

Megjegyzem, végig nagy érdeklődés kísérte mérkőzéseinket, *az újságokban mindig nagy cikkek voltak rólunk,* a helyiek közül is sokan nekünk szurkoltak.

(Folytatás a 2. oldalon.)

Miénk a kupa!

Működni fog a Hallgatói Tudományos Tanács

A HTT számára fontos témák szerepeltek a június 5-i ülés napirendjén: javaslatok a tanács működésének érdemi javítására, valamint az 1987-es központi pénzeszközök felosztására.

A HTT 1986. februárjában alakult a hallgatók szakmai öntevékenységének segítésére, koordinálására, képviseletére. Eddigi működése során elérte az erre a célra szolgáló pénzeszközök lényeges bővítését (1985 és 1987 között e pénz 300 ezer forintról júniusig már 545 ezer forintra nőtt), a más (KISZ-es és közművelődési) pénzeszközöktől való elkülönítését, önálló felosztását, a TDK-pontrendszer racionalizálását stb. Tehát a HTT elérte, hogy „újszülöttből", majd „mostohagyerekből" elvileg közel egyenrangú „testvére" lett a KISZ-bizottságnak és a közművelődési bizottságnak mind a képviseletben, mind a pénzfelosztásban.

A felnövekvő HTT most újabb feladatokat vállal: így a HTT és a TDK ma sem elégséges pénzalapjának érdemi bővítését; a hallgatók szakmai öntevékenysége nyilvánosságának, menedzselésének sokkal jobb megszervezését; a hallgatói szakmai csoportok jobb segítését; új hallgatói szakmai tevékenységformák ösztönzését, segítését; a TDK-val kapcsolatos hihetetlenül sok és szerteágazó operatív teendő ellátásának megszervezést, stb.

Hogy ez megvalósuljon — mégpedig ez az értelmiségképzéshez elengedhetetlenül szükséges —, ahhoz, minimális technikai feltételekre van szükség. A HTT feladatköréből adódó értelmes feladatok nem sokkal kisebbek, mint a KISZ és a közművelődés feladatai. Ugyanakkor a KISZ-nek és a közművelődési titkárságnak négy-négy függetlenített munkatársa, két-két helyisége, telefonja, írógépe stb. van, míg a HTT eddig semmi ilyesmivel nem rendelkezett. Ezért a HTT az 5-i ülésen állást foglalt, hogy a fentiekben röviden vázolt feladatok ellátására helyiséget és függetlenített státusz(oka)t igényel az egyetemtől.

Ezt az igényt az egyetem vezetői jogosnak találták, és ígéretük szerint teljesítik.

Az ülés következő részében a HTT 1987. évi pénzeszközeinek felosztására került sor. A megnövekedett pénzösszeg sem volt elégséges a szakmai szervezetek jogos igényeinek kielégítéséhez, hiszen időközben a szakmai csoportok száma, valamint a TDK dolgozatainak száma, így költségei is növekedtek. Az idei egyetemi TDK-konferencia mintegy 276 ezer forintba került. Az ezenkívül nagyrészt különböző intézmények, vállalatok támogatásaiból a HTT által megszerzett és osztható 270 ezer 500 forintot az érintettek vita után a pályázat alapján a következőképpen osztották fel: Rajk szakkollégium 82 ezer forint, társadalomelméleti kollégium 85 ezer forint, Széchenyi István szakkollégiumi csoport 51 ezer forint, Kőrösi Csoma Sándor KISZ-alapszervezet 22 ezer 500 forint, AIESEC menedzserképző szeminárium 25 ezer forint, agrárklub 5 ezer forint.

B.

Tudod-e, hogy?

A tanévnyitó ünnepség 1987. szeptember 11-én 10 órakor lesz.

Tájékoztató a nappali tagozat első évfolyam számára: szeptember 7—10.

Beíratkozás: Nappali tagozat első évfolyam számára szeptember 11-ig. Nappali tagozat második, harmadik, negyedik, ötödik évfolyam számára szeptember 18-ig.

Az 1987/88-as tanév első féléve szeptember 14-től december 18-ig tart.

A vizsgaidőszakban a félévi kollokviumok, és szigorlatok; nappali és esti, levelező tagozaton 1987. december 21-től 1988. január 26-ig tart.

Idegennyelvi vizsgák a vizsgaidőszakon belül történnek.

A vizsgákkal kapcsolatos egyéb időpontok:

Engedélyezett, halasztott vizsgák letételének határideje — előző tanévi —, a vizsgaidőszakot követően, a tanszékek által meghatározott időpontban: 1987. szeptember 18-ig.

Vizsgára való jelentkezés: 1987. november 23-tól december 4-ig.

A vizsgaidőpontokat november 13-ig kell kiírni.

Vizsgakérvények benyújtásának határideje: (halasztott, ismételt vizsgákra): 1988. január 29-ig.

Engedélyezett halasztott vizsgák letételének határideje — első félévi —, a vizsgaidőszakot követően; a tanszékek által meghatározott időpontban: 1988. február 5-ig.

A végzős hallgatók jellemzésének elkészítése a kilenc féléves szakon: 1987. november 20.

Ünnepély a félév folyamán a nagy októberi szocialista forradalom alkalmából 1987. november 6-án lesz.

Bérek — adók — nyugdíjak

A bizalmitestület június 3-i ülésének első napirendi pontjaként *Róth József* beszámolt *a bérfejlesztés tapasztalatairól,* melyet a jelenlévők egyhangúlag *megszavaztak.*

Következő pont *a „költségvetési jutalomkeret" béresítésére tett javaslat* volt, azzal a megjegyzéssel, hogy *csak a főállásúak részesedhetnek belőle és június elsejei hatállyal lépne érvénybe. A szavazás egyhangúan történt meg.*

A számvizsgáló bizottság vezetőjének, Tóth Ferencnek a beszámolójával folytatódott az ülés, aki *pozitív tapasztalatait hangsúlyozta.*

Negyedikként *Török György* sportfelelős *ismertette az elmúlt évben történteket,* hangsúlyozva, hogy *a létesítményhelyzet* — melyben egyhamar nem várható javulás — *erősen korlátozza a lehetőségeket.* Ezzel kapcsolatban *Szigeti Endre titkár kérte,* hogy *a bt is ismerje el az előadó fokozott aktivitását a sportolási lehetőségek megszervezésének terén,* továbbá, hogy *nyújtsanak több segítséget munkájában. A testület* itt is *egyhangú szavazással fogadta el a beszámolót.*

Ezután *Szigeti Endre tartott tájékoztatót arról, hogy a SZOT elnöksége a közelmúltban tárgyalta meg az adórendszerrel és a nyugdíjtörvény-tervezettel összefüggő kérdéseket.* A közvéleményben a SZOT-ról kialakított képre utalva megjegyezte, hogy *több pozitív visszhangú javaslat a szakszervezet érdekvédelmének eredményeként került a tervezetekbe,* valamint, hogy *a problémás részek további megvitatását is a szakszervezetek kezdeményezték megalapozott fenntartások alapján.*

Az ülés a Kinizsi utcai menza minőségével, a tagdíjfizetés rendjével, valamint a segélyezéssel kapcsolatos néhány hozzászólás megválaszolásával véget ért.

B. J.

KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM Központi Könyvtára Telefon: 176-827 Telex: 224185 mkte h. 1828 Budapest 5, Pf.: 489

Siker Hollandiában

(Folytatás az 1. oldalról.)

A mecénás cég képviselői is ott voltak minden mérkőzésünkön, és *elégedettek a csapat szereplésével.* Ez biztató a további együttműködés szempontjából. Egyébként *a lányok mindegyike kapott ajándékba egy sporttáskát és egy kosárlabdacipőt is a cégtől.*

— *Mire jutott még idő?*

— Amikor nem utaztunk és nem versenyeztünk, akkor Hollandia szépségeivel, a városokkal, múzeumokkal stb.-vel ismerkedtünk.

— *Szakmailag hogyan értékelhető a túra? — kérdezem az edzőt.*

— Figyelembe véve, hogy a bajnokság után került sor a sorozatmeccsekkel tarkított túrára, *elégedett vagyok a lányokkal mind kondicionálisan, mind technikailag.* Külön öröm, hogy *a csapat jól együtt van,* az összezártság semmilyen gondot nem jelentett. Olyan szempontból is hasznos volt a túra, hogy edzésben tudtunk lenni. Ez azért fontos, mert hazaérkezésünkkor derült ki, hogy *a Csepel NB I-es szakosztályának megszűntével még kiharcolhatjuk az NB I-es létet.* Szombaton az EGIS ellen játszunk, győzelem esetén a Szombathellyel küzdhetünk június 19-én, pénteken a SOTE csarnokában (ők fogadtak be, ugyanis a *mi termünk a világítás javítása* miatt használhatatlan), vasárnap Szombathelyen, a visszavágón.

Gondot csak a fáradtság, illetve az jelenthet, hogy vizsgázni is kell a lányoknak.

— *Mi a további program?*

— A nyári edzések után *szeptember 2—6. között mi is rendezünk egy nemzetközi tornát a klub fennállásának 30. évfordulója alkalmából.* Valószínűleg *itt lesznek a támogató holland vállalat képviselői és a De Rijp-i I. osztályú csapat is* — válaszolta Tóth Andorné.

— *Gratulálunk, és további sikeres munkát kívánunk!*

Lapzártakor érkezett a hír: az osztályozó első mérkőzését a lányok megnyerték. Közg. Egyetem—EGIS 77-59 (43-28). Legjobb dobók: Szarka Györgyi 24, Gebei Ilona 16, Kollár Gyöngyi 13, Radocza Andrea 10.

B. J.

Pedagógusnapi ünnepség

Szakács Sándor átveszi kitüntetését

A második emeleti zsibongóban került sor a pedagógusnap ünnepségére június 5-én délután kettőkor. *Kupcsik József* mondott rövid, meleg hangú köszöntőt, majd kitüntetéseket adott át. A *Munka Érdemrend arany fokozatát* kapta *Erdei György. Kiváló Munkáért* kitüntetést kapott: *Szakács Sándor, Peák István, Buza János, Kolacsek András, Giday Gabriella, Szuhai Györgyné, Békési Gábor, Hógye Mihály, Bertalan László, Csorba Matild, Offné Pasa Terézia, Kakas Antal, Berács József, Varga Józsefné, Hell János. Miniszteri Dicséretet* kapott: *Vörösné, Dembar Lorna, Galarich Andrásné, Emődi Sándor, Turgyán Attila, Simonyi Ernőné, Csontos László, Fartély Péterné, Hajnal Erzsébet, Halász Jánosné, Tarnai Lászlóné. A Külkereskedelem Kiváló Dolgozója* lett: *Lőrincz Alajosné, Janzsó János, Bradean Nelu. Skodnik László Kiváló Szövetkezeti Munkáért* kitüntetésben *részesült, Horváth D. Tamás nívódíjat kapott.*

Ezt követően *Szép Jenő* a szakszervezeti kitüntetéseket adta át *Kostyálné Sebestyén Mária Szakszervezeti Munkáért ezüst fokozatot, Varjas Pál SZOT-oklevelet kapott.* A Pedagógus-szakszervezet *elnökségi oklevelét kapták: Lengyel György, Merczel Pál, Simon Józsefné, Takács Istvánné.*

A *KISZ-bizottság nevében* Horváth Gyula *PRO UNIVERSITATE díjat adott át Branyiczky Imrének.*

Ezután — hála a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola Ínyencklubjának — finom szendvicsek és üdítők mellett beszélgetve tölthették az időt az ünnepeltek.

A kitüntetésekhez gratulálunk!

PRO UNIVERSITATE: Branyiczky Imre

Hotel Kinizsi

„JÖVŐRE, VELED, UGYANITT"

Idén nyáron újra vendégfogadóvá alakul a Kinizsi kollégium; immár negyedik szezonát kezdi meg az Econotour kezelésében. A múlt héten aláírt szerződés értelmében az Economix szakcsoportja június 26. és szeptember 5. között rendelkezik a kollégium szabad ágyaival. A felszabadult szobáknak évente átlagosan *75—80 százaléka kerül hasznosításra az Econotour* jó szervezőkészségének köszönhetően.

A kihasználtsági fok

magasabb is lehetne — mondja *Koncz Péter,* a szociológia tanszék tudományos munkatársa, az Econotour elnöke —, ha a szakcsoport az eddigi évek tapasztalatával ellentétben jóval korábban tudná meg a szerződési feltételeket, így akár egy évre előre tudna tervezni, ahogy a nagy utazási irodák. Ezt ugyanakkor szinte lehetetlen biztosítani, hiszen a szakmai gyakorlatra jelentkezések, illetve a külföldi cserék véglegesítése május elején történik, és ezek után is várhatók még mindig változások. Gondot okozott idén az is, hogy az egyetem *70-ről 90 forintra emelte az ágyak bérleti díját,* s ugyanakkor szolgáltatásait csökkentette. Ezentúl a Kinizsiben a gondnoki tevékenységet és a takarítószemélyzetet — akiknek a nyári hotel ellátása pluszmunkát jelent — is nekünk kell fizetni. Mi ugyanakkor mindössze hat százalékkal emeltük a szobák árát. Ennél többet a piac sem bírt el. A bérleti díjak emelése miatt kénytelenek voltunk egyéb költségeinket csökkenteni. Így például *idén jóval szerényebb a prospektusunk,* s a portára jutó egynapi munkamennyiség is jelentősen csökkenni fog. Korábban csúcsidőben két portás dolgozott a Kinizsiben, idén csak egy lesz. Ilyen feltételek mellett igen *kemény munka vár a nyári portásokra.* Más szállodákban négy ember látja el azt a feladatot, amit nekik a Kinizsiben végre kell hajtaniuk; legalább egy idegen nyelven folyékonyan beszélő hostessek, ezenkívül forintszámlát kell kezelniük, valutát váltanak, kiadják a szobák kulcsát, vízumot pecsételnek, bejelentőlapot töltenek ki stb. *A Kinizsi vendégei többnyire Nyugat-Európából és arab országokból érkeznek,* főleg zsákos turisták vagy fiatal házaspárok. Számukra még *vonzóbb lenne a szállás, ha a kollégium generális állaga javulna,* ha a bútorok nagy részét kicserélnék, és ha — akárcsak a Rádayban — *mosdók is lennének a szobákban.*

Ez utóbbi még csak leányálom, technikailag sem megoldható — ahogy *Bozzay László* főmérnöktől megtudtuk, és millió kiadás terheli az egyetem amúgy is szűkös költségvetését. Az idén ötszázezer forintot biztosított az egyetem ágyak, ágyneműk, törölközők és egyéb kollégiumi felszerelések beszerzésére. (A legolcsóbb egyszemélyes fekhely hatezer forintba kerül!) Mikor 1969-ben felépült a kollégium, akkor a tervezők még nem gondoltak arra, hogy később a diákok rádiót, tévét, hajszárítót, sőt olykor hűtőszekrényt is magukkal hoznak szállásukra. Ezt a terhelést a Kinizsi kollégium elektromos hálózata nem bírta ki, így idén ki kellett ezt cserélni. *Nyáron újrafestik a kollégium szobáit, két éve a linóleumborítás és a kazánház cseréjére került sor.* Az egyetem energiaköltségei is emelkedtek, s ha mindezt figyelembe vesszük, akkor bérleti díjként a most megállapított összeg sokszorosát is elkérhetné az egyetem. Az Economix, ezen belül *az Econotour megjelenése ugyanakkor igen nagy jelentőségű volt, hiszen megtörte az Express monopóliumát, és annál jóval magasabb árakat kínál.* A szerződés szerint a kisszövetkezet a tényleges igénybevétel alapján fizet, de *minimum 750 ezer forintot garantál évente.* Idén ez az összeg jobb esetben *másfél millió forint is lehet.*

Mikor a nyári

kollégiumi helyek elosztásáról

döntünk — jegyezte meg többek között *Hógye Mihály,* a kollégiumok koordinációs és közös ügyeivel foglalkozó tanács titkára —, akkor több szempontot kell figyelembe vennünk. *Alapvető cél az egyetemi kötelezettségek teljesítése* (a szakszervezeti bizottság által igényelt férőhelyek biztosítása, a KISZ-építőtáborosok, külföldi vendégek és szakmai gyakorlatozó diákok elszállásolása, nullévfolyamos külföldi hallgatók fogadása stb.), ezen felül *az egyetemhez kapcsolódó tevékenységek* — lásd AIESEC — igényeinek kielégítése. *Emellett a nyáron bentlakó diákokat érdemes úgy elosztani, hogy a kollégiumok anyagilag is profitáljanak a felszabaduló férőhelyek hasznosításában. Figyelembe kell venni azt is, hogy a diákok, a fiatal házaspárok lehetőleg ne költözzenek át másik kollégiumba egy nyár erejéig.* Arra is törekszünk, hogy *a Kinizsiben minél több hely maradjon szabadon,* így például a szakszervezet által igényelt 120 helyet általában a Rádayban biztosítjuk, a Rajk és a TEK a Makarenko utcában gazdálkodik 60 helyen, az AIESEC-gyakornokok idén Tarkarétre kerülnek. Egyébként Tarkarétet illetően új kezdeményezést is elfogadott a kollégiumi tanács; *ezentúl azok a vidéki közgázos hallgatók, akik nyáron Budapesten járnak, 50 forint térítés ellenében, a kollégiumban alhatnak.* Ezzel a 70—80 ágyas kontingenssel a hallgatók régi óhaja teljesül. *A szakmai gyakorlatosok a Kinizsiben és a Rádayban maradnak.* Miután a különböző érdekeket egyeztettük, a tervezetet május végén fogadta el a kollégiumi tanács, eszerint *idén 80—135—180, illetve augusztus végén már 220 szabad helyet tudunk biztosítani a Kinizsiben.* Ez az arány talán a legjobb, ha az elmúlt éveket tekintjük. A kollégiumok *a bérleti díj maradványösszegét anyagi javak vásárlására fordíthatják.* Ez az összeg tavaly 50 ezer forint volt, idén ennek többszörösét várjuk. A tervek szerint *ezt szekrények, ágyak, ágyneműk, kulturális és közművelődési jellegű javak, sporteszközök vásárlására,* a klubszobák szépítésére használjuk fel. Tarkarét beléptével már idén is több helyet tudtunk felszabadítani, és jövőre nem várható nagyobb felújítási munka a Kinizsiben, így *1988-ra a júniusi dátumnál jóval korábban előszerződés is köthető majd a Economixszal.*

Különböző érdekek ütköznek tehát a Kinizsi nyári hasznosításakor, egy azonban közös továbbra is: a jó partneri kapcsolat fenntartása. Ez a kisszövetkezet érdeke is, hiszen folyamatos árbevételhez jut. Ez az Econotour tagjainak érdeke is, hiszen kemény munkával kiegészíthetik jövedelmüket. Ez az egyetem érdeke is, hiszen az Expressnél jóval kedvezőbb feltételeket kínáló vállalkozót tarthat meg. Ez a Kinizsi lakóinak érdeke is, hiszen mióta szállodaként működik nyáron a kollégium, állaga érezhetően javul (például csak idén ötven ágyat cseréltek ki). S végül, de nem utolsósorban ez az összes kollégista érdeke is, hiszen a hasznosításból származó összeg rájuk eső részét az összes kollégium között osztják fel. Tehát remélhetőleg „jövőre, veled, ugyanitt!"

R. I.

Tücsök és Bogár

„Az oktatási rendszer fontos funkciója, hogy **mérsékelje a fiataloknak** *a családi helyzetből fakadó — erősen eltérő —* **életesélyeit.**" *(Hámori Balázs: Politikai Gazdaságtan 3. Szocializmus 234. oldaláról ollózta Fazekas Gergely.) Megjegyzés: És ennek egyik eszköze a politikai gazdaságtan szigorlat.*

Egy új tudományág az egyetemen: a biztosításügy

A biztosítási intézmények reformjához kapcsolódva egy, a külföldi egyetemeken nagyon fajsúlyosan kutatott-oktatott közgazdasági szakág, a biztosításügy kutató csoportja alakult meg egyetemünkön április 1-jén. A csoportot a Pénzügyminisztérium és egyetemünk hozta létre a biztosításügy fejlesztése, a kutatás, illetőleg az oktatásképzés szorosabb kapcsolatának, és a gyakorlati munka elvi megalapozottsága erősítésének céljából.

A rekonstrukció miatt egyelőre a Deák Ferenc utca 5. első emeletén, *dr. Ebli Györgyné* vezetésével dolgozó csoport főbb kutatási témái a következők lesznek: általános biztosításelméleti kérdések; a biztosításpolitika, illetőleg a hazai biztosításügy fejlődését általánosan érintő tendenciák, folyamatok, feltételrendszer elemzése és értékelése (így a piac, illetőleg a verseny sajátosságai a biztosításban, a különböző megtakarítási formák és a biztosítás kapcsolata, a kármegelőzés és a biztosítás egymásra épülése stb.); a biztosításgazdaságtan különböző területeinek (matematikai-statisztikai módszerek, díjképzési, valamint kár-, illetőleg költségelemzési elvek, információs rendszer stb.) folyamatos elemzése és fejlesztése; az egyes biztosítási üzletágak eredményeinek, fejlesztési lehetőségeinek folyamatos figyelemmel kísérése és elemzése a kockázati viszonyok változásával szoros összefüggésben. A biztosítási jogi (ezen belül államigazgatási, pénzügyi, polgári jogi stb.) kutatások területén együttműködik a csoport az ELTE Jogi Továbbképző Intézeténél működő biztosítási jogi kutatóhálózattal. A kutatók valamennyi témakörben hasznosítják a hazai és nemzetközi tapasztalatokat. Ennek érdekében kapcsolatokat teremtenek a hasonló profilú szervezetekkel.

Az új kutatócsoport egzisztenciális feltételeit egy sajátos konstrukció formájában biztosítják az alapító intézmények. A kutató csoport működését teljeskörűen finanszírozó pénzeszközöket — éves költségvetés alapján — a Pénzügyminisztérium bocsátja az egyetem rendelkezésére.

Elkészült a Biztosítási Kutató Csoport 1987—88. évi kutatási és rendezvényterve is. A kutatási témák körében egyebek mellett a biztosítási információs és beszámolási rendszer, a biztosítási szervezetek lehetséges intézményi megoldásai hazai viszonyaink között, a tőkeáramlási formák kockázatai és lehetséges biztosítási fedezete, és több biztosításmatematikai, elsősorban kárelemzési, díjszámítási téma is szerepel.

A rendezvények közül várhatóan nagy érdeklődésre tarthat számot a verseny egyes időszerű jogi, gazdasági és etikai kérdéseivel foglalkozó külföldi előadók bevonásával tartandó konferencia, a társadalombiztosítás és a magánszemély-biztosítás.

Csáki Csaba rektor ígérete szerint a nyár folyamán már bevonják a kutató csoport munkatársait a képzéskorszerűsítési munkálatokba. A biztosításügy oktatása így a pénzügy tanszék alternatív tárgyából a szakterület ellátását jól megalapozó oktatási formává válhat a nappali tagozaton is. (A szakközgazdászképzésben idén kezdték el tanulmányaikat azok, akik elsőként „biztosítási szakközgazdász" diplomát kapnak.) Nagy szükség van erre, a magyar biztosítási intézmények égető szakemberhiányának enyhítésére.

K. S.

Klubok tábora Fehérgyarmaton

A **társadalompolitikai és honismereti klubok** augusztus 16—21-i közös szakmai táboráról a május 21-i Közgazdászban már hírt adtunk. A program nem változott, a helyszín igen: a tavalyihoz hasonlóan Fehérgyarmaton kerül sorra az összejövetel. Június folyamán még lehet jelentkezni a Társadalomtudományi Klubban és a Rajk László Szakkollégiumban a fehérgyarmati találkozóra.

„Hogy jobbá tegyük az emberi együttműködést”

Hosszú évek óta nem találkoztunk *Szalay Lászlóval*, vagyis Sziszivel, hiszen így ismerte mindenki. Mígnem egy napon újra fölhívott, tudom-e, hol dolgozik, milyen nagyszerű munkát végez.

— *Kezdjük az egyetemi éveidnél! Külgazdasági szakos voltál.*

— Nagyrészt szülői biztatásra, meg olyan jól is csengett. Kezdetben csak a vonzó oldalait láttam, az utazásokat, a világra való kitekintést. Egy külkereskedelmi vállalattal társadalmiösztöndíj-szerződést is kötöttem. Később egyre több gyakorló külkeressel kerültem kapcsolatba és megtudtam, hogy viszonylag száraz, kevéssé kreatív, papírmunka ez. Volt és van is néhány referenciaszemély az életemben, akikre figyelek, akik meghatározók a döntéseimben, s ők is mindig azt mondták, nem nekem való az, foglalkozzam inkább emberekkel, közösségekkel. Tagja voltam az Economix Dinamika szakcsoportjának, ahol megismerkedtem Cséfalvay Gáborral, aki már akkor részt vett készségfejlesztő, önismeretbővítő programokon. A vele való kapcsolaton kívül a diplomamunkám adta a végső lökést, nem száraz közgazdasági problémát dolgoztam föl, hanem az eredményes tárgyalásokról írtam, arról, hogy milyen kommunikációs törvényszerűségei vannak az ilyen helyzeteknek, és az első benyomásnak mi a szerepe a partnerral szemben kialakított taktikában. Fölbontottam az ösztöndíjszerződésemet, bár ezt a szüleim nem nézték jószemmel, és nehézséget jelentett az ösztöndíj visszafizetése is. Ma már nagyon örülök annak, hogy egy teljesen más irányt vállaltam föl: hirtelen nyakig merültem az emberközpontú szervezet- és vezetésfejlesztésbe.

— *Meglepő fordulat lehetett ez a sok ismerősöd számára.*

— Igen, 1984 döntő év volt az életemben: befejeztem az egyetemet, megnősültem, a Medicor vezetésfejlesztési osztályára kerültem, elvégeztem egy trénerképző programot és részt vettem egy másik, Rogers-féle önismereti tréningen is. Korábban, még a Dinamika szakcsoporttal voltam már egy háromnapos tréningen, de ez valami egészen más volt. A hetvenes évek végén az ENSZ-nek volt egy emberközpontú szervezet- és vezetésfejlesztési projektje. Magyarországon ehhez kapcsolódóan akkor egy indiai származású, a Harvardon is oktató professzor egy évig tanította Magyarországon a trénerek első generációját. 1984-ben jött újra, s akkor tizenegy társammal együtt mi lettünk a második generáció. Hathetes bentlakásos intenzív tanfolyamon vettünk részt, s ezzel új szakasz kezdődött az életemben. Egy tréning során az emberek közti kapcsolatok olyan intenzívek, hogy több hónapnyi történik meg néhány hét alatt a kapcsolatok formálódásában, a csoporttá alakulásban. E tanulás után három éve

gyakorló tréninget vezettünk,

s ezzel kiképzett szakemberekké váltunk.

— *Mi a munkád?*

— A Medicor és az Országos Vezetőképző Központ Concordia Laboratóriumának programjait vezetjük kollégáimmal. Általában olyan egységek, vállalatok fordulnak hozzánk, amelyek kedvező híreket hallottak eredményeinkről. Először adatokat gyűjtünk a probléma pontosítása érdekében. Ezután a céggel közösen tervezzük meg a beavatkozást, ami konzultáció éppúgy lehet, mint tréning, vagy konkrét szervezeti problémák megoldására tervezett 2-3 napos workshop. Segítséget adunk a megvalósításhoz is, és követő programokkal az utóhatásokat is figyeljük.

— *Évtizedek óta hallani hasonlónak tűnő szakértői munkáról. Mi ebben az új?*

— Alapvetően különbözik a mi módszerünk a hagyományostól. Nálunk nincs okos előadó és passzívan figyelő hallgatóság, itt kétirányú a komunikáció. A helyzetet közösen alakítjuk, felnőttként kezeljük a résztvevőket, akik mindvégig felelősséggel tartoznak azért, ami velük történik. Így nagyobb aktivitással, elkötelezetten vesznek részt a tréningen, s ezért hatékonyabban, nagyobb eredményeket érhetünk el. A tréningek általában ötnaposak, bentlakásosak, ahol tapasztalati tanulás folyik.

— *Mit jelent ez?*

— Mindenki részt vesz egy bizonyos helyzetben, viselkedik valahogyan, ezt videóra vesszük, s utána a csoport elemzi a történteket, és a résztvevők visszajelzéseket adnak egymásnak a viselkedésükkel kapcsolatban. Így kiki összehasonlíthatja önmagáról alkotott elképzeléseit a valós hatásokkal, fölismerheti eddig öntudatlan viselkedésmintáit stb. A csoport tagjai

tükröt tartanak így egymásnak,

segítő szándékú, elfogadható visszajelzésre törekszenek. Az aktivitás a résztvevőké, a trénerrövid elméleti blokkokkal, gyakorlatokkal, a kérdések megfogalmazásával segít. Lehetőség lenne arra is, hogy az észrevételek alapján új viselkedési módot alakítson ki, próbáljon ki a csoport bármelyik tagja, de ehhez gyakran az öt nap kevés.

— *Milyen tréningeket tartotok?*

— Vannak általános készségfejlesztő tréningjeink, ahol a problémamegoldó készséget, a döntési képességet, a kommunikációt, az együttműködési készséget fejlesztjük, az irányítási nehézségeket csökkentjük. Speciális programjaink külön foglalkoznak a fenti témákkal, és intenzív munka eredményeképpen jelentős javulást tudunk elérni. Legújabb programunk

a hatalomtréning,

aminek keretében a hatalom iránti igényt, forrásait, a hatalom birtoklásakor annak formáit, módszereit tárgyaljuk, gyakoroljuk a résztvevőkkel. Munkánk zöme szervezetfejlesztés, s csak kisebb részében tematikus tréning. Célunk, hogy az embereket, szervezeteket hozzásegítsük ahhoz, hogy képesek legyenek maguk kezelni problémáikat, s önmaguk találják meg a legjobb megoldásokat. Nem adunk recepteket, nem engedjük, hogy partnereink függeni kezdjenek tőlünk, és javaslatainktól. Van erre egy szép hasonlat: egy éhezőn kétféleképpen is lehet segíteni, vagy úgy, hogy adsz neki egy halat, vagy úgy, hogy megtanítod halászni. Mi ez utóbbira szerződünk.

— *Milyen problémákat tudtok sikeresen kezelni?*

— Tapasztalataink azt mutatják, hogy a vállalatok gyakran nem tudják, merre haladjanak, nincs jövőképük, céljuk. Ezen segíteni tudunk. Sikeresen kezelhetők személyes feszültségek, ellentétek, az egyes részlegek közti együttműködési problémák, tervezési, termelési nehézségek.

— *Milyen speciális tapasztalatokhoz vezet e módszer magyarországi alkalmazása? Hogyan adaptálható egy optimizmuson nevelkedett ország sikerkörnyezetében kitalált felfogás, elemzési, megoldási módszer a mi viszonyainkra?*

— A pesszimizmus nagyon erős

valóban nálunk. Főleg abban érhető ez tetten, hogy mindent külső okokra igyekszik mindenki visszavezetni, mintha a bajokért csak a körülmények volnának felelősek, s mintha azokra nekünk nem lenne hatásunk. Ebből a szempontból alapvetőnek tartom, hogy ezen változtatni tudjunk, s ezzel együtt az emberi együttműködést is jobbá tegyük. Ezt egyelőre idealisztikusnak tartják sokan, mert nincs hit se az emberekben, de mi képesek vagyunk bebizonyítani, hogy mindez mégis lehetséges.

— *Látom, hogy nyári programjaitokat a sziráki kastélyban tartjátok, s az áraitok sajnos elérhetetlenek az egyetemisták számára. Volna arra mód, hogy hallgatókkal is foglalkozzatok?*

— Erre volt is már példa, hiszen az AIESEC-esekkel dolgoztunk már. Ami az árakat illeti, én ezt másképp látom. Igaz ugyan, hogy a sziráki három-négy ezer forintos tréning drága az egyetemistáknak, de ez egyrészt itt Pesten is megoldható lenne, s akkor nyilván olcsóbb. Másrészt: ezek szerintem nélkülözhetetlen ismeretek, készségek a közgazdászok, leendő vezetők számára is, tehát az egyetemi képzés részét kellene alkotniuk, alapszolgáltatásként az egyetemnek kellene ezt nyújtania, a képzés keretein belül, s nem a hallgatóknak kellene külön pénzt fordítani erre.

M. G.

Ó haj

Végre, jól kialszom magamat

Egy lépésre az ÉLET

Nem volt nehéz a nevét megjegyezni. Egyszer aztán történt valami. — Te, Fasírt! — szólította meg közülünk egy lány, mire ő ellentmondást nem tűrő hangon kioktatta. — Lányoknak Gábor vagyok! Csak a fiúk szólíthatnak Fasírtnak.

A seregben tüntették ki a haverok ezzel a névvel, amit cyránói megadással visel, de hogy lányok mondják neki, azt nem tűri el!

Közelebbről akkor ismerkedtem meg vele, amikor a Közgazdász szerkesztőség albérletbe fogadta a KözgázDiákCentrumot, még a tanév elején. Közéjük tartozott a negyedéves Bíró Gábor (Fasírt), az egy szem ipar szakos hallgató, a KDC könyvelői ügyeinek felelőse. Akik eddig nem ismerték, fenntartással fogadták lezser viselkedése, beszéde miatt. Hiába, sem a viselkedésével, sem a mokány focis termetével nem tudta megtagadni, hogy egyébként megyei első osztályú labdarúgó. De a lezserség csak külső látszat, erről akkor győződtem meg, amikor könyvvitelre oktatta a szerkesztőségi lányokat. Nagy rutinnal csinálta. Statisztikából, könyvvitelből sok jó barátját, ismerősét készítette már fel. És a mi lányaink sem verték le a vizsgán a lécet. Gábor szereti ezeket a tárgyakat, középiskolás kora óta. — A fehérvári szakközépben kitűnő tanáraim voltak — fűzte magyarázatul, e szeretet általánosnak nem mondható jelenségéhez —, és talán meglepő, de ott támasztottak velem szemben utoljára komoly követelményeket.

Belemerülve a beszélgetésbe kiderült, hogy őt annak idején félretájékoztatták. Azt hitte, sokkal többet várnak tőle itt, ehelyett volt néhány szakmai tárgy, amely egyáltalán nem késztette teljes erőbedobásra. — Könyvvitelből például a szigorlati tételek nem érték el az országos középiskolai tanulmányi verseny szintjét. A verseny sokkal nehezebb volt, mint a szigorlat. Egyáltalán nem csodálkozom azon a megjegyzésen, amelyet egy lányismerősömtől hallottam: most kevesebbet tud harmadéves fejjel, mint amikor a középiskolát befejezte. Nagy a bizonytalanság bennem is. Úgy érzem, nem rázódott össze bennem az, hogy mit is kívántak elérni velem az egyetemi évek alatt. Ha elmegyek dolgozni, természetesen nagy átlagban mindenre tudok majd választ adni, felszínesen, de azt hiszem, ez nem elég. Pedig már csak az államvizsga van hátra, de ez nem sokat változtat a dolgon. Jó lett volna kicsit korábban kipróbálni, hogy mire lennék képes a szakma mélységeiben. Talán akkor nagyobb biztonsággal indulnék az Életbe.

— Hát nem sok jót mondtál az egyetemről. Csak nem bántad meg, hogy ide jártál?

— Szó sem róla, már csak azért sem, mert volt néhány kitűnő tanárom a szakon, Kovács Sándor, Iványi Attila, akiknek élmény volt az előadásukat hallgatni. De a többi tanáraimra sem panaszkodhatom. Az már igaz, hogy még Bicskén is, ahol lakom, másképp ítélik meg az embereket, mint korábban. Ma az számít, akinek pénze van, még ha kétkezi munkával kereste meg, akkor is. Én azt tartom, ha van hozzá az embernek adottsága, azt ott kamatoztassa, ahol kell. Ezért járok egyetemre.

— Hogy viseled, ha csalódás ér?

— Megpróbálom nagyon hamar elfelejteni, mert azzal nem lesz jobb, ha sokat rágódok rajta. — Gábor annak idején túljelentkezés miatt pénzügy szak helyett iparszakos lett. Végső soron jól járt, ez a véleménye utólag is. Nagyon nagy a kereslet az iparszakon végzettek iránt. — S ha van bennem annyi igyekezet, hogy egy nyelvből levizsgázzam, akkor ipar szakos létemre is minden lehetőség megnyílik előttem. Ezzel a felkészültséggel nemcsak eladni leszek képes, de azt is meg tudom mondani, hogyan termelik az eladásra szánt árut.

— Azt mondják, az iparszakon túl sokat kell tanulni — vetettem ellene —, másra nem is marad idő.

— Én az utolsó két évben négyes tanulmányi átlagot értem el. Emellett jártam a KDC-be, nyelvet tanultam és szeretek focizni. Középiskolás korom óta focizok, hetenként háromszor járok edzésre, és hétvégén mérkőzésre. Amire kellett, mindig volt időm.

— Egyébként kinek drukkolsz?

— A Fradinak. Kint vagyok minden mérkőzésükön. Volt egy olyan titkos tervem, hogy sportvonalon helyezkedek majd el. Végül is másképp alakult.

Gábor végzés után az Építésgazdasági Szervezési Intézet egyik leányvállalatához kerül, ahol kutatni fog. S aminek külön is örül, hogy miután több vállalattal lesz kapcsolatban, átfogó képet kap az építőipari vállalatok tevékenységéről, struktúrájáról.

— És mi lesz a focival?

— Még nem tudom, milyen lesz az elfoglaltságom, de csak meccsekre járni edzés nélkül nem érdemes. Végül is ez majd kialakul. Viszont a KDC-be még egy darabig visszajárok. Nem az iszonyatosan sok papírmunka húz vissza, ami a könyveléssel jár, hanem a közösség. — Ez a hely módot adott arra, hogy megismerje az első évfolyamosokat is. Szerinte túlságosan el vannak szigetelve az évfolyamok egymástól. A végzősök úgy hagyják el az egyetemet, hogy nem ismerik az utánuk következő generációt. Hát ő ezt megtalálta a KDC-ben.

— De ha már az elfoglaltságaidról van szó, miért hallgatsz a tyúkjaidról? Úgy tudom, otthon ezer tyúkod van.

— Annyi nincs, csak nyolcszáz. Ez egy családi vállalkozásnak indult. Ma már csak én foglalkozom vele. Kizárólag az én feladatom az állatok etetése, takarítása. Ezzel kezdem a napot, és természetesen a tojások ára is az enyém. De abbahagyom ezt is, ha Pestre költözöm, mert előbb-utóbb erre is sor kerül.

— Ért már az életben váratlan meglepetés?

— 1984-ben részt vettem Bécsben az osztrák—magyar vb-selejtezőn és megnyertem a poltotót. Éppen egy szervezés előadáson határoztam el, hogy 3-0-ra tippelek és talált. Persze van amikor becsapnak az érzések, de hallgatni kell rájuk és örülni, ha bejön.

— Mit szeretnél tíz év múlva elérni?

— Úgy gondolom, egy kertes házban fogok élni a családommal Pest zöldövezetében. Lesz egy jó kocsim, és természetesen megbecsült szakember leszek. — Ez persze még csak megérzés, de miért ne jönne be?

H. E.

Kapcsolatok az élet minden területén

Valóra váltott „álom”?

„...lengyelül pedig szabadidőmben tanulok. Ha úgy tetszik, szerelemből. (...) Egy évvel ezelőtt építőtábort szerveztünk oda és nagyon jól éreztem magam. Ott, amikor megtudták, hogy magyar vagyok, rögtön testvérként kezelték. Nálunk, úgy érzem, senkivel szemben nincs ilyen. (...) Egyébként engem is meglepett, hogy nálunk nincs Magyar—Lengyel Baráti Társaság. Ott volt. Működött. Mikor hazajöttem, kerestem a hazait, de nincs. Jó lenne megszervezni nálunk is. Ez is egy álmom.” *(Papp Mónika:* 120 pontos. Közgazdász, 1986. IX. 25.)

„Budapesten megalakult a Magyar—Lengyel Baráti Kör. Az alakuló közgyűlésen a kör elnökéül Juhász Gyulát, a Széchényi Könyvtár főigazgatóját választották meg. (Magyar Távirati Iroda, 1987. VI. 10.)

— *Hogyan sikerült két újsághír között idáig eljutni álmod megvalósításában?* — szeretném megkérdezni Papp Judit Mónikától, egyetemünk elsőéves hallgatójától, ez azonban nem sikerül könnyen. Éppen megalakult a Baráti Kör, Mónika még megvárja a megválasztott vezetőség első ülését — amelynek Juhász Gyula történész, akadémikussal, Andorka Rudolf, Szesztay András szociológussal, Kiss Gy. Csaba irodalomtörténésszel és másokkal együtt lett tagja —, aztán útrakel Lengyelországba, ahol némi nyaralással egybekötve végiglátogatja az ottani lengyel—magyar baráti köröket. Amíg lemegyünk meginni egy kólát, addig szóba elegyedik a lengyel építőmunkásokkal és a lengyel közgázosokkal, majd jut egy kis ideje válaszolni a kérdéseimre.

— A két újsághír között? Elkezdtem utánanézni, hogyan lehet a baráti egyesületet megszervezni. Kiderült, hogy egy politikai állásfoglalás nyomán ilyen típusú egyesületet nem lehet alapítani. Az évtizedek során többen megpróbálták, de nem kaptak engedélyt.

A népfronthoz fordultam, és kiderült: 1985-ben enyhítették ezt a szabályt, és a HNF keretében baráti körként, bár nem egyesületként, mód nyílt ilyen köröket létrehozni. Így már működik is a magyar—finn és a magyar—holland kör, sőt több városban és községben a helyi népfront keretében magyar—lengyel baráti körök is.

A Hazafias Népfront Országos Tanácsában *Kirshner Péter*, a művelődéspolitikai bizottság titkára örömmel fogadta a kezdeményezést, többször konzultáltam *Garamvölgyi Józseffel*, az országos tanács titkárával is, aki előzőleg — éppen a válság alatt — lengyel nagykövet volt. A plakátolás, cikkírás mellett személyre szóló leveleket küldtünk sok olyan személyiségnek, akinek a lengyelek iránti vonzódásáról tudomásunk volt. Közülük jónéhányan részt vettek az előkészítésben, míg az alakuló közgyűlésre és vezetőségválasztásra sor került.

— *Az alakuló közgyűlésen sok szó esett arról, hogy miben tud újat nyújtani a baráti kör a két nép között meglevő kapcsolatokban.*

— Szeretnénk, ha az írók, történészek, értelmiségiek együttműködésén kívül sokoldalú új cserekapcsolatok jönnének létre az élet minden területén. A legutóbbi lengyel válság idején a hagyományos barátságot magyar oldalról nagyon beárnyékolták a felszínes előítéletek, egyes tömegkommunikációs eszközök is erősítették ezeket. Elterjedt például, hogy a lengyelek csak azért sztrájkolnak, mert nem szeretnek dolgozni. Mindezzel nagyon éles ellentétben áll az, amilyen barátsággal viszonyulnak a lengyelek hozzánk. Egyébként még a kultúra területén is nagy a különbség: sokkal több magyar művet fordítanak le, mutatnak be Lengyelországban, mint amennyi lengyel művet Magyarországon. Mi nem is elsősorban ezen a területen, hanem sokkal szélesebb körben, a sport, a kirándulások, a kötetlen találkozások eszközeivel szeretnénk előmozdítani a két nép közötti barátság újbóli megerősödését.

A cél fontosságát, Mónika és a többiek ügyszeretetét, tettrekészségét látva úgy gondolom, hogy hamarosan újabb újsághírek tudósítanak az eredményekről.

B.

Minden eszközzel a megújulásért

Mindig élményszámba megy a felszólalását hallgatni. Talán azért is érzem így, mert mintha csak a gondolataimból olvasná, amit elmond, annyira egyet tudok vele érteni. És, ahogy elmondja, az sem a már megszokott langyos felszólalás. Áthatja a helyzet diktálta szenvedélyesség, türelmetlen változtatni akarás. Az egész úgy hat, mint ahogyan azt bárki tenné egy négyszemközti beszélgetésen. Ez a fajta személyes hangvétel különösen újszerű a testületi üléseken. Soha nem kell attól tartani, hogy mellébeszél. Röviden, határozottan a lényegről szól. Hallgatva őt, vannak, akik szívják a fogukat, nem kellett volna, és főleg nem így, vagy minek mondja, úgyis fölösleges. Lehet, hogy tud is ezekről a véleményekről, de szerencsére nem befolyásolják. Nyíltan, egyenesen és egyszerű szavakkal igyekszik azoknak a véleményét, problémáját közvetíteni, akiknek a bizalmát élvezi. S ma, amikor egyre kuszább, széttöredezett, megmagyarázhatatlan sokszor a bennünket körülvevő világ, már az is sokat jelent, ha valaki ebben megpróbál eligazodási pontokat fölfedezve, a gondokat embermértékűre szabva kezdeményező cselekvésre buzdítani.

Varsányiné Szabó Máriáról van szó, a tud. szoc. tanszék docenséről, az általános kari 3-as alapszervezet párttitkáráról, akihez a következő kérdésekkel fordultam, amelyekre készségesen válaszolt.

— Milyen ma párttitkárnak lenni?

— Azt gondolom, hogy — bár különböző okok miatt — mindenkor az lehet erre a kérdésre a válasz, hogy nehéz feladat párttitkárnak lenni. Ha azzal folytatnám, hogy különösen nehéz a mostani bonyolult, ellentmondásos, a gazdasági és politikai reform további kibontakoztatását minden jelzésével és jelenségével kényszerítő valóság viszonyai között, akkor már valóban elvesznék a közhelyekben. Ezért inkább úgy válaszolok erre a kérdésre, hogy ma a párttitkárok jelentős része

a kell és a lehet kettős szorításában

dolgozik. Azt többé-kevésbé pontosan érzékeljük, érzékelem, hogy mi az, ami kell, szükséges és tovább nem halasztható (lenne) annak érdekében, hogy a párt és a társadalom legsajátabb „magán- és közügyei" elmozduljanak a szocialista megoldások irányába. Az erre irányuló szándékok, gondolatok, akaratok és cselekvések azonban igen gyakran ütköznek korlátokba, fékekbe. Ezeknek a korlátoknak egy jelentős része valóságos, masszívan beépült és működő korlát gazdaságban és társadalomban egyaránt. Másik részét — amelyek bennünk, mindannyiunkban működnek — örökül hagyták ránk és mi is buzgón gyarapítjuk. Ezek az utóbbiak határozzák meg a lehet területét. Én azt vallom, hogy legfontosabb feladatunk a kell részleteinek is pontos ismeretében a lehet területének átgondolt, felelős és gyors gyarapítása.

— Te a fenegyerek típusú párttitkárok közé tartozol. Ez részben népszerű, de bizonyos körökben averzióval viseltetnek vele szemben. Hogy viseled a népszerűséget és a kifogásokat?

— A népszerűség és népszerűtlenség képlékeny fogalmak, gyakran változó értékkel. Hozzá még nekem (mint mindenki másnak) van saját értékrendem is, amelyben a legfontosabbak az állandó értékek hosszú idő alatt lettek ennek részeivé és az én mindenkori magatartásom meghatározó elemeivé. És bár olyanfajta ember vagyok, aki igazán jó teljesítményekre csak értő és fogadó közegben képes — s ebből adódóan fontos számomra a te fogalmadat használva a népszerűség —, reményem és szándékom szerint: meggyőződésem ellenére, csupán a népszerűségért vagy másutt népszerűtlenségért soha nem tettem semmit.

— Készült egy felmérés a hármas pártalapszervezet helyzetéről, politikai hangulatáról, ami nagy feltűnést keltett mert általában az ilyen jellegű anyagok hangvétele eltérő ettől. Ez a felmérés bátor, őszinte, problémafeltárásával meghökkentő volt.

Melyek voltak a főbb megállapításai az anyagnak?

— Az általános karon az elmúlt évben kari pártvezetőség nélkül dolgozott három alapszervezet. Ez új feladatokat jelentett mind az alapszervezetek vezetőségeinek, mind a pártbizottságnak, a vb-nek. Természetesen kulcsfontosságú kérdéssé vált az is, hogyan tud három alapszervezeti párttitkárral tartalmas munkakapcsolatot kialakítani a kar dékánja. Ezért került most napirendre a tapasztalatok áttekintése, s ennek keretében a mi alapszervezetünk is megfogalmazta a legfontosabb kérdésekről álláspontjait.

Úgy látjuk, hogy az alapszervezet vezetőségének és tagságának pártmunkájában megjelennek mindazok a fontos szervezeti és tartalmi jellemzők, amelyek az egyetemi (társadalmi) és pártélet általános és specifikus vonásaiként megragadhatók. A kar és az alapszervezetek tevékenységére figyelve azt állapíthatjuk meg, hogy minden érintett — tehát a kar dékánja, az alapszervezetek képviseletében a vezetőségek és titkárok — sokat tett a harmónikus együttműködésért. Ez egyfelől abban a törekvésben nyilvánul meg, hogy az alapszervezetek mind több élő, eleven kapcsolatot alakítsanak ki egymással, másfelől a kari állami vezetéssel korrekt egymás mellett élésben, aféle kölcsönösen jelenlevő feltételként létezésben. Így a kialakult formák biztosítanak lehetőségeket a jó-rossz funkcionáláshoz, de nem segítik, még kevésbé teszik lehetővé, hogy a kar ügyeinek érdemi politikai gondozását az alapszervezet, vagy a vezetőség felvállalhassa. Azonban ez nyilvánvalóan semmiképpen sem állami, strukturális probléma, sokkal inkább a párt belső életének tartalmi vonásait érintő kérdés. (S bár ennek kapcsán szándékosan nem tértünk ki a sokat és sokféleképpen emlegetett általános társadalmi-gazdasági feltételek taglalására, ezektől nem lehet elvonatkoztatni ma sem, sőt egyre kevésbé.)

Megítélésünk szerint a pártéletben jelentkező súlyos anomáliákat jelzi az is, hogy az alapszervezetek társadalmi-politikai megbízatása és funkciója az utóbbi időben problematikussá vált, aminek egyenes következménye a tartalmi elsatnyulás, a tényleges politikai funkciók híján

egyfajta „kvázi politizálás"

a lezajlott politikai történések utólagos interpretálása. Ez azt eredményezte, hogy a pártélet elveszítette mozgalmi jellegét, a helyi demokrácia érvényesülési lehetőségei jelentősen beszűkültek, elsorvadtak. Így sem az alapszervezet, sem a pártcsoportok nem képesek politikai közösségként megfogalmazni önmagukat, s nem várható el igazán tőlük, hogy ők keressék és találják meg azokat a feladatokat, azt a működési terepet, ahol értelmesen lehet funkcionálniuk.

Ez természetesen már érinti a kérdéskörnek azt a részét is, ami az alapszervezetek és a pb, vb, együttműködésére vonatkozik. Beszéljünk itt is először a struktúráról. Alapszervezeti nézőpontból mi igen gyakran úgy látjuk, hogy a választott testületek, munkabizottságok, és mi — ezek külön világok, amelyek önmagukban is, gyakran együtt is működnek a szerves egymásra épülés és a tartalmi — tehát nem formális — egymásra hatás nélkül.

Azt is el kell mondanom, hogy az utóbbi egy évben rendkívül fontos kezdeményezéseknek vagyunk tanúi, itt az egyetemen, amelyek a helyi pártélet feltételeinek pozitív átformálását jelzik. Ezek valódi eredményessége azonban igen jelentősen meghatározott.

— A pártvezetésben gyakran elhangzik az a kritika, hogy az alapszervezetek, a párttagság ne az országos problémákra irányítsa a figyelmét, hanem az egyetem belső politikai helyzetén munkálkodjon. Ilyen helyzetben mennyire van helye és lehetősége a helyi politizálásnak? Neked mi erről a véleményed?

— Az elmondottakból az is következik, hogy a kialakult helyzetben az egyetem falain kívül a legfontosabb feladat a megújuláshoz elengedhetetlen: a töredezett gazdasági és politikai reformfolyamatok

összerendezése és gyors kibontakozása.

A falakon belül pedig egy olyan egyetemi gondolkodásmód kialakítása, amelyben megvan a készség és képesség — a szó legnemesebb és legteljesebb értelmében — együtt élni a megújulással és minden eszközzel inspirálni azt.

— A párttitkári funkció kétségtelenül bizonyos szempontból karriert is jelent. A jelenlegi helyzetben és magadra vonatkoztatva karriernek tartod-e?

— Az értékrendemről már esett szó. Ebben az értelemben a párt és a karrier nem összetartozó fogalmak. Ugyanitt a karrier számomra érvényes tartalma egyet jelent a magas színvonalon végzett eredményes és így sikeres munkával. Gondolom, az elmondottakból az is következik: ez nem egy karriertörténet. De ha az a közösség, amelynek megbízásából betöltöm ezt a funkciót, az ellentmondásos helyzetben az apró eredményeket is értékelve bizalmat szavaz nekem, s annak a gondolatiságnak, amit képviselek: ez az elfogadás számomra karrier.

— Köszönöm a beszélgetést!

H. E.

Milyenek voltunk?

Itt a tanév vége, a Közgazdász is vakációra megy. Utolsó lapzártánk pillanatában arról gyűjtöttünk véleményeket, kinek hogy tetszettek idei lapszámaink, ki hogyan vélekedik a munkánkról, mit kellene másként, jobban csinálnunk szeptembertől. E véleményekből közlünk az alábbiakban egy csokorra valót.

KERÉKGYÁRTÓ GYÖRGYNÉ, DOCENS, AZ IPAR KAR DÉKÁNJA:

— Olvasom, várom, érdekesnek találom a Közgazdászt. Szerintem egy bizonyos progressziót képvisel az egyetemen belül, a képzés tekintetében, és általánosabban, az egyetemen kívüli ügyekben is. Fő arányai alapvetően jók, bár talán nagyobb súlyt lehetne fordítania a mikroszférára. Nagyon hasznos lenne a hallgatók szempontjából, ha a vállalati témák közelebb kerülnének az olvasókhoz, akár végzett közgazdászokkal folytatott beszélgetések formájában, akár vállalati vezetők közvetítésével. S ugyanígy, az egyetemi kutatásokról szóló beszámolókban is megjelenhetnének a vállalati témák. Szívesen venném, ha konkrétabban, szisztematikusabban megjelenne a lapban az egyes hallgatók véleménye, problémája. Tudom, hogy az érdekes emberek, a tevékenységcentrumok magukra vonják a figyelmet, de engem a szélesebb hallgatóság is érdekelne, az például, hogy miként vágnak most neki a nyári termelési gyakorlatoknak, hogyan készítette őket föl erre az egyetem és így tovább.

Nagy pozitívum, hogy igen friss a lap, az egyetemi folyamatoknak olyan visszacsatolása, olyan figyelemfelkeltő, hogy betölti a szerepét. Nagyon hasznosak az egyetemen tartott különböző előadásokról szóló beszámolók, ha nem tudok elmenni valamelyikre, kis késéssel biztosan részletes beszámoló tájékoztat. Kellő figyelmet és súlyt adott a lap a reformnak, ha valaki egymás után elolvassa a képzéskorszerűsítési írásokat, jó képet kap a folyamatról, s jól jelezte a Közgazdász a problémákat is.

Talán az egyetemi oktatási folyamatról, a szakmai tevékenységről, a hallgatói mindennapokról többet kellene írni, elvégre mindig új és új hallgatók jönnek. Hasznos lenne például az olyan mozaik is, ami a szakdolgozatokkal foglalkozna, vagy bemutatna egy-két friss doktort, néhány gyémántdiplomást is.

— Milyen kifogásaid vannak a lappal kapcsolatban?

— Mindenki érzékeny arra, ha valamit egyoldalú megközelítésben tálalnak, ezt én is kifogásolnám, ha előfordulna. A kari tanácsülésekről szóló beszámolókban sem tapasztalok ilyesmit, sem tendenciózusságnak nem látom nyomát, úgyhogy nincsen kritikai megjegyzésem ezzel kapcsolatban. Igaz, egy esetre emlékszem, arra, amikor a krasznodari nyelvi részképzésen járt hallgatók beszámolóját olvastam, és akkor jobban szerettem volna, ha többeket megkérdezve, árnyaltabb képet, szélesebb körű véleményeket jelentetett volna meg a lap. Ezt talán a szakmám mondatja velem, hiszen a statisztikusok szerint a nagyobb minta pontosabb.

— Mit vársz a laptól a jövő tanévben?

— Ha a képzéskorszerűsítést továbbra is megkülönböztetett figyelemmel kíséri a lap, ha az oktatási folyamatokat középpontba állítja majd, de emellett folytatja a kulturális kitekintést, és az egyéniségek bemutatását, akkor betölti funkcióját, és jövőre is megmarad az az érdeklődés, ami idén fogadta.

GONDI JÓZSEF, A FILOZÓFIA TANSZÉK DOCENSE, SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI TAG:

— A magam részéről, igen pozitívnak tartom a fennálló állapotok különböző feszültségeiről, problémáiról, ellentmondásairól való nyílt, kritikus gondolkodásra való törekvést, a továbblépést, az előrehaladás irányának — olykor akár türelmetlen módon való — keresését is. Ebbe azonban nem ritkán belesszövődik egy, a múltat és a jelent csupán, vagy jórészt negatív oldalról felfogó szemlélet, amely szélső esetben egészen addig is elmegy, hogy itt még csupán preszocializmus van; a jövőre vonatkozóan pedig megjelenik olyan koncepció is, amely az individualizmusra épülő modernizációs pluralista gazdaságot, pluralista politikai hatalmat és ideológiai pluralizmust kíván megvalósítani. Ez utóbbiakat, rendszerint nem a lap tudósítói írják, nem a lap álláspontjaként jelennek meg, hanem előadásokról, vitákról, tájékoztatókról stb. való tájékoztatásként. Ilyesmik azonban gyakran ismétlődően szerepelnek, minden megjegyzés, kommentár, kritika nélkül. Csak egyetlen példát említve: „Az ötvenes évek" alcímet viselő összeállítás, ahol felvázolásra kerül történelmünk a II. világháború előtti időktől a hetvenes évek közepéig tartó korszaka, anélkül, hogy világosan jelződnének a társadalmi-politikai rendszerváltozások határai. Úgy van szó 1956 októberéről-novemberéről, hogy az ellenforradalom kifejezés nem is szerepel, illetve a második részben csak úgy, mint az MSZMP újító szándékát keskeny sávra visszaszorító szektások véleménye. Nem az a fő baj tehát szerintem, hogy kényes témák, egyoldalú, problematikus vélemények is sokszor helyt kapnak a lapban, hanem az, hogy az újságírói gárda nem törekszik ezeken a pontokon a teljesebbé, a pontosabbá tevés igényét, szükségességét jelezni.

PALÁNKAI TIBOR, EGYETEMI TANÁR, A VILÁGGAZDASÁGI TANSZÉK VEZETŐJE:

— Alapvetően nagyon jó a véleményem a Közgazdászról, nagyon színvonalas lap. Úgy érzem, hogy a lehetőségekhez mérten jól tájékoztat az egyetemi dolgok alakulásáról. Talán lehetne, vagy nem tudom, lehetne-e jobban tükrözni az egyetemi képzéskorszerűsítés vitáit, az ellenmozgásokat, ezekről nem mindig tájékoztatott a lap. Rendszeresen nagyon jó, színvonalas elméleti, ideológiai, kulturális cikkek jelentek meg, könyvekről, filmekről, folyóiratokról, ezeket szívesen olvasom. A lap nyiltságát nagyon jónak tartom: szerintem a jelenlegi körülmények között ilyen lapot lehet csinálni.

— Mit hiányol az újságból?

— Mintha a diáklap-jelleg csökkent volna, elkomolyult az újság, ezzel persze nem azt akarom mondani, hogy a humoros írások, vagy a karikatúrák hiányoznak. A témák, a hangvétel, a műfajok is kifejezik a hallgatói és a tanári közérzetet, diáklap helyett, amolyon értelmiségi lap lett a Közgazdász. Nem azt mondom, hogy ez hátrány, sőt ez hozzátartozik a viszonyainkhoz, de talán egy kicsit könnyedebben is lehetne politizálni, egy kicsit színesebb is lehetne a lap.

— Mit csinálunk rosszul?

— Mindenki érzékeny, az oktatók is és a hallgatók is, ezzel számolni kell, úgyhogy semmilyen fontos rosszat nem tudok mondani.

— Mit vár a laptól a jövő tanévben?

— Azt, hogy folytassa ezt az igényességet, nyiltságot, tájékoztasson az egyetemi ügyekről. Ha lehet, mutasson be még több véleményt, legyen még színesebb, merítsen minél szélesebb bázisból.

— Olvas ön más egyetemi lapokat is?

— Nem, de a Közgazdásznak jó a híre mindenfelé, jókat lehet róla hallani vidéken is, a végzett hallgatóktól is.

BIHARI MIHÁLY, AZ ELTE POLITOLÓGIAI KUTATÓCSOPORTJÁNAK VEZETŐJE:

— A Közgazdászt a legszínvonalasabb és legérdekesebb egyetemi lapnak tartom. Véleményem szerint országos terjesztésű lapként is megállná a helyét. Ez a lap informál és politizál. Érvel, vitatkozik, közéletet szervez, gondolkodásra késztet, érdekes és színvonalas gondolatokat közvetít, vagyis igyekszik teljesíteni a sajtó funkcióit. Rangot jelent írni bele, amit bizonyít a szerzőként, interjúalanyként megszólaltatottak sora. Ez a névsor és a közölt gondolatok a magyar társadalomtudományi és politikai progresszió legfontosabbjait magában foglalja. Ez a névsor természetesen szelektált, az értékek, a reformelkötelezettség, az érvényes mondanivaló alapján válogatott szerzőkből áll. Hozzá kell tenni azt, hogy egy ilyen lap csak olyan közegben képes létezni, olvasótábort szerezni, mint amilyen közeg a közgazdaságtudományi egyetemen kialakult. Ez a lap közéletet, felelős gondolkodást formáló intézmény, vagyis a demokrácia eszköze. Mindezeken túl a Közgazdász érdekes is, és szakmailag jól megcsinált. Javaslom, hogy a lap azt vállalja, amit eddig, és legalább ugyanezen a színvonalon.

Mi van a sorok közt?

Kínai útibeszámoló

Magyarok, exportáljatok konzervnyitót!

Hol tanultatok meg mongolul?! — kerekedik el Sissel szeme, aki egy Oslói melletti kommunában lakik.

— *Ó, sehol. Magyarul beszélgetünk* — feleljük barátommal szerényen.

— *Akkor hogy-hogy tud magyarul ez a mongol srác?!* — és Sissel egyik ámulatból a másikba esik.

Csodálkozása érthető; mi sem gondoltuk, hogy éppen a Transzszibériai Expresszen tanálkozunk majd Marttal, aki két éve végzett a Közgázon. Nyaranta fizetés nélküli szabadságot kap a cégétől, s a büfékocsiban cigarettát, kólát, sört és különböző szuvenírreket árul valutáért a nyugati turistáknak.

A vonatozás amúgy mind első-, mind másodosztályon igazán kellemes. A Moszkvát Pekinggel összekötő kínai vonat rendkívül tiszta, ventilátorok teszik elviselhetővé a hőséget. A kalauzok rendszeresen hoznak forró vizet teakészítéshez. Ulanbatort elhagyva pedig a táj is magával ragadó; kopár, zöld hegyek, távolban jurták, apró települések, pataknál szomjukat oltó vadlovak, vadászó ragadozó madarak szinte karnyújtásnyira ablakunktól... Délebbre a Góbi-sivatagban már egyhangúbb a táj; órákon át csak füvet, majd csak köveket lehet látni. Beülünk inkább a büfékocsiba. Ma nem számít az üzlet: Marat vendégei vagyunk; fogy a Heineken és a mongol sör. A határnál érzékeny búcsút veszünk tőle; ő három napig itt marad, a közelben ismerősöknél lovagol majd, aztán indul vissza Ulanbatorba, az ellenvonattal.

Mi kicsit félve várunk a határőrökre — az ősi mongol—kínai viszályokra vagy a nem is olyan régi szovjet—kínai ellentétekre gondolva —, biztos, kemény lesz az ellenőrzés. Én koreai kupétársaimat elhagyom és barátommal várom a tisztviselőket. Tibor útitársai Thaiföldre igyekvő dánok; anya és lánya, úgy hasonlítanak egymásra, mint két tojás. És persze Griga, aki Zágrábban már négy éve napi két órában tanul kínaiul.

— Úgy tudom, a kínai határállomáson filmvetítés is lesz az utasok szórakoztatására, amíg átállítják normál nyomtávra a vagonokat. Majd megkérdezem a határőröktől!

Aztán jönnek a kínaiak. Irataink 25 év körüli, rendkívül csinos hölgy lapozgatja. Griga kérdez, a lány udvariasan figyel. Griga újból próbálkozik; a vágott szemek azonban együttérzést és nem megértést tükröznek: „Kérem, beszéljen angolul, nem értem önt?!" Griga elszomorodik. Négy év munkája egy pillanat alatt szertefoszlik.

— Ez a nő biztos valami nyelvjárást beszél?!

Megáll a vonat. Kiszállunk, bemegyünk az állomás épületébe. Éjfél van már, de Erlianban ilyenkor is lehet pénzt váltani, és egy kis bolt is nyitva van, ahol édesség, üdítőital és apróbb ajándékok vásárolhatók. Filmvetítés nincs, de hangosan szól a kínai népzene. A pénzváltás után beülünk a büfékocsiba. Itt mindenki visszakapja az útlevelét, az egész ellenőrzés merő formalitás.

Mikor másnap felébredünk; meglehetősen bizarr tájat látunk a vonatablakból. Kint rekkenő lehet a hőség; a folyómedrek kiszáradtak, az állomásokon mindenki az árnyékban hűsöl, és a furcsa, fallal körülvett agyagfalvak utcáin is csak néha bukkan fel egy-egy emberi alak. Vonatunk még közvetlenül Peking előtt megáll egy félórára; itt a túristák lefotózhatják a Kínai Nagy Fal egy darabját, mely az állomásról látható.

Pekingbe a déli órákban érkezünk meg. Negyven fok van árnyékban. Az állomás előtt kínaiak ezrei üldögélnek a földön. Sokan vannak. Kíváncsian mosolyognak ránk. Griga az egyik pekingi egyetemen tanul majd több hónapon keresztül. Az ő szállása tehát biztosított. A miénké még nem. Hová menjünk? Aztán szerencsére jön egy nyugatnémet nyelvész srác, és elmagyarázza, hogyan közelíthetjük meg a Quiao Yuan szállodát, ahol mindössze 10 jüanért (1 jüan kb. 13 forint) lakhatunk dormitoryban — vagyis 10 ágyas szobában.

Előtte azért még eszünk valamit. Az állomás melletti kis vendéglőben mostanában nem étkezett fehér ember. Sört és — akárcsak asztaltársunk —, különféle zöldségekkel fűszerezett húst kérünk. A konyhából kijön a személyzet; figyelik hogyan eszünk pálcikákkal. Még nem megy igazán. Elnézően mosolyognak, ha egy-egy darab leesik az asztalról. A szénsavmentes sör nagyon finom. Hétdecis üvegekben lehet kapni; egy sörtől is bágyadtak leszünk a hőségben. Most már indulunk a húszas buszhoz.

A busz egyelőre nem jön, de a megállóban 10-12 személyes japán mikrobuszok kalauzai darálják érthetetlen szövegüket, és integetnek, hogy az ő járművükbe szálljunk. Szerződéses üzlet? Ez is már a reform egyik jele?! Yong Ding Men station — magyarázom. És az egyik mikrobusz kalauza helyeslően bólogat. Félórás az út, az iránytaxi 1 jüanba kerül. Amúgy a bőségesen rendelkezésre álló normál taxi sem drága; itt az alapdíj 2 jüan, a kilométerpénz már a kocsi típusától függ. A legolcsóbbak a féljüanos taxik, a légkondicionált japán autók tarifája valamivel magasabb.

Hátizsákunk az ölünkben, majd kiesünk az ablakon, úgy bámulunk. Óriási a forgalom, mármint a kerékpáros-forgalom. Elhaladunk egy hatalmas tér mellett; ez biztos a Tian' An Men, vagyis a Mennyei Béke Kapujának a tere. Majd visszajövünk! Az iránytaxi végállomásától már csak pár perc az út szállodánkig. Mindenfelé dinnyearusok kínálják árujukat. Ők egyébként még éjszaka is ott alszanak a dinnye mellett. Gyakorlatilag az utcán élnek.

Megérkezünk a Quiao Yuan hotelbe. A portáslány kicsit meglepődik azon, hogy a befejelentőlap megfelelő rubrikájába a „Hungarian" szót írjuk. De aztán a porta melletti hirdetőtáblán magyar feliratot is látunk. „Nem tudtunk tovább rátok várni. Pesten találkozunk. Laci." Nem mi vagyunk tehát az elsők. Egyébként itt útikönyvet is lehet szerezni. „Használt Greenbook eladó, megvásárolható a 210-es szobában!" Ez az ausztrál kiadású könyv talán a legjobb, a legpraktikusabb az összes közül. Kínában meglehetősen nehéz tájékozódni, hiszen nagyon kevesen beszélnek idegen nyelven, és gyakorlatilag csak angolul. De a mondás szerint, aki a Greenbookkal sem találja fel magát, az maradjon otthon! Ez a boltokban 80 jüanba kerül, itt 50-ért kínálja az amerikai srác, nekünk még így is sok.

Hál'istennek, van szállás, zuhanyozni is lehet. A zuhany ránk is fér. A szálloda előtt feketézők sora kérdezi tőlünk: „Change you money?" Kínában ugyanis kétfajta pénz van forgalomban. Az úgynevezett FEC (Foreign Exchange Currency) — jüan a külföldiek számára, a „kizárólag honkongiaknak, makaóiaknak, tengerentúli honfitársaknak és külföldi barátoknak" fenntartott dollárboltokban, az úgynevezett Friendship Store-okban, hotelek és első osztályú éttermek túlnyomó többségében csak ezzel lehet fizetni. A renminbi, vagyis népi jüannal pedig bárhol máshol. A kettő közötti feketeárfolyam 1,3—1,4. Csak arra kell vigyázni, nehogy civilruhás rendőrrel hozzon össze bennünket a balsors, mert annak esetleg kitoloncolás lesz a vége.

Biciklit bérelünk napi 3 jüanért. A gyakori forgalmi dugók miatt ez a legbiztosabb közlekedési eszköz. Hamar kiismerjük a forgalmi rendet: a közlekedési lámpa színe nem számít, csak a táguló-szűkülő réseket kell megtalálni. A kerékpározás nem veszélytelen mulatság. Gyakran előfordul baleset.

Pár napig csak a Pekingben kötelező idegenforgalmi látványosságokat vesszük sorra; a Nyári Palota, a Tiltott városrész királyi palotaegyüttese, a történelmi múzeum megtekintése, csónakázás a Beihai parkban stb. És persze a Mao-cetung mauzóleum meglátogatása sem maradhat el. Itt a hosszan kígyózó sor először visszariasztja a turistát, de a tömeg gyorsan halad; megállni egy pillanatra sem szabad, és a nagy vezető múmiája előtt is szinte futólépésban haladunk el. A Maóról elnevezett öltöny amúgy nagyon ritka látvány az utcákon. A nagyvárosokban szinte csak külföldieken látható, hiszen tucatjával vásárolják szuvenírként a mindössze két jüanba kerülő zöld vagy kék, vöröscsillaggal ellátott sapkát. Természetesen a Nagy Falnál és a Ming-síroknál is járunk. Ezeket vonattal vagy busszal is meg lehet közelíteni, de jóval kényelmesebb és nem is drága, ha a turista iránytaxit választ. Minden szálló elől szerveznek kirándulást Peking környékére. És ha tízen összeállnak, mindössze 10-15 jüanba kerül egy egésznapos program.

Egynapos vonatkozás következik Sanghai felé. A vonatok túlzsúfoltak, így célszerű már a megérkezés napján megváltani a jegyet a két-három nappal későbbi időpontra. Útközben azért még kockáztatunk, kiszállunk egy napra Nanking-ben. Itt az egyik fő látványosság a kínai nép erejét jelképező hatalmas híd, amelynek 60-80 méteres magasságából figyelhetjük a tenger felé haladó vitorlás dzsunkákat. Pagodák, nyári kertek sora van természetesen Nanking-ben is, s ha már itt vagyunk, kötelező felkeresni a nagy kínai forradalmi demokrata politikus, a Kuomintang megalapítója, Szunjat-szen mauzóleumát is.

Sanghai 15 milliós lakosságával a világ egyik legnagyobb városa. Szállásunk itt is gyorsan akad, hiszen új-zélandi vonattársunk a Pujiang hotelt ajánlja, ahol 8 jüanba kerül dormitory. S már útikönyvünk is van, amit újdonsült nyugatnémet ismerőseinktől kapunk ajándékba. Shanghaiban még buddhista szertartást is megtekinthetünk a Jade Buddha templomban. De néhány pap gyakori ásításából arra következtetek, hogy ez inkább külföldieknek szól. Azért monoton kántálásukat felveszem magnóra. A legnagyobb élmény azonban Sanghaiban a város hangulata. Az emberek a hőség miatt egy szál gatyában vagy hálóingben ülnek ki az utcára, s onnan nézik a tévét. Nem csoda, hiszen az olykor 8-10 fős családok számára zsúfolt a többnyire egyszobás lakás. Tévéjük, gyakran színes tévéjük (!) még a dzsunkalakóknak is van! Óriási üzletet csinálhattak a japánok és a honkongiak, hiszen az 1979-es nyitást követően szinte elárasztották Kína üzleteit olcsó híradástechnikai árukkal. Mi magyarok velük nem vehetjük fel a versenyt e téren, de iszonyú nagy lehetőség lenne külker, vállalataink számára a konzervnyitók exportálása.

Vonaton utazunk Dél-Kínába, Guilin (Kweilin) városába. Unatkozunk, szólok Tibor barátomnak: „Várj egy picit, felnyitok egy konzervet!" Utastársaink — vagyunk vagy hetvenen a vagonban, a belföldi járatokon azért nem igazán komfortos már a másodosztály — már tudják, hogy izgalmas rítus következik. Gyülekeznek. Elismerő kiáltások; mindössze háromcentis konzervnyitómmal pillanatok alatt felnyitom a dobozt. Ők ugyanakkor ormótlan, félméteres szerszámaikkal nehezen boldogulnak.

Guilin tipikus turistaközpont. A városka főútcáján egymást érik a vendéglők és üzletek. A kis éttermek előtt ketrecekben galambok, lavórokban kígyók, teknősbékák. Meg lehet tekinteni tehát, hogy később mit eszik az ember. Amúgy a teknősbékát senkinek sem ajánlom, szerintem borzalmas az íze. A kínai konyha nagyon híres, de a sokféle fűszer és idegen ételnév miatt be is lehet fürödni. A legbiztosabb, ha valaki bambuszmártásos disznóhúst, rákot vagy tiajodzét (apró húsok kisütve tésztában) eszik az ember. Ez mindenütt nagyon finom. Guilin nagy attrakciója a Li Jiangot, a Li folyót körülvevő egzotikus táj. A fő program tehát a városban; hajókirándulás a közeli Yangshuo halászfaluba. A folyót hatvan kilométer hosszan a legbizarrabb formákat fölvevő; a földből kinövő, de egymással összefüggő láncot nem alkotó hegyek övezik.

Guilintől már nincs is olyan messze Hainan szigete. Hainan kis pont a hatalmas Kína mellett. Mikor már a trópikus sziget egyik városából a másikba akar eljutni az ember, akkor érzékeli csak, hogy dunántúlnyi területről van szó. A sziget stratégiai helyzete — Vietnamhoz való közelsége —, miatt egészen a nyolcvanas évek elejéig külföldiek számára zárt terület volt. Az idegennek később külön engedélyt kellett beszereznie Guilinban vagy Kantonban, aztán 1985-től már semmiféle korlátozás sincsen Hainant illetően, a sziget — akárcsak Tibet —, tárt karokkal fogadja a turistákat.

Ha már Dél-Kínában vagyunk, a legolcsóbb, egyben legkalandosabb megoldás az, ha — addig amíg lehet —, a szárazföldön közelítjük meg a szigetet. Zhanjiangig nincs is baj, eddig tart a vasútvonal. De a kisváros előtt már fülelni kell, nem árt, ha kínai fülketársaink angolul is tudnak, mert az egyik vagonban hirtelen kezdik el árulni a buszjegyeket Hai Anba, a félsziget legtávolabbi csücskébe. A buszjegyet beszerezni igen nehéz, legjobb, ha megkérünk egy helybelit, akinek már gyakorlata van ebben. A kínaiak készségesen törnek utat a tömegben. Hai Anban kicsit várakozni kell még, mi éjszaka is nyitva tartó kisvendéglőben ütjük el az időt. Reggel kilenckor indul a hajó Haikouba, a sziget legnagyobb városába; célszerű a norvég katamaránt választani, mert akkor csak egy órát tart az út.

Haikou tipikus szubtrópusi nagyváros kávézókkal, hatalmas parkokkal, pálmafákkal szegélyezett széles utcákkal, ahol özönlenek a motoros riksák (itt már az összes lábbal hajtott változatot kicserélték). A legolcsóbb szállás a város központjában fekvő Huaqiao (Overseas chinese, vagyis tengerentúli kínai) hotel.

Fürödni Haikou mellett is lehet —, de nem ajánlatos, hiszen a környező gyárak miatt piszkos az öböl vize. Célszerű iránytaxival vagy busszal a délen felépült új üdülőközpontba, Sanyaba utazni. Közben azért még érdemes felkeresni a Haikoutól 60 kilométerre délkeletre fekvő Wengshant. Ha valaki Wengshan utcáin mászkál, és nem látja az emberek arcát, úgy érzi magát, mint egy szicíliai vagy andalúz kisvárosban. Wengshan központjának jellegzetességei a „lábasházak", melyek erkélyein állandóan száradó ruhák függenek. Itt már a trópusokon érezhetjük magunkat, ahol már különösen szokatlan a fehér ember látványa. Mikor a környező halászfaluban járunk, az egész falu körülvesz bennünket, de legalább ide még a civilizáció ártalma nem ért el, senki sem akar pénzt váltani. Egyszerűen csak kíváncsiak ránk, és az emberek akkor is mosolyognak, ha felkeressük őket a műhelyeikben, munka közben. A halászfalu vendéglőjében éppen akkor dobnak ki egy patkányt a poros főutcára, ahol a tyúkok kapirgálnak, de Wengshan már légkondicionált, színes tévével ellátott szobákkal várja a jobbára még kínai, vagy hongkongi vendégeket.

Sanya mellett még jobban kiépített a turizmus. A környékbeli szállodákból különbusz szedi össze és szállítja naponta a vendégeket Haikouba. A Sanyától hat kilométerre fekszik Da Dong Hai üdülőfalu. Motoros riksával könnyű ezt megközelíteni, egy baj van csupán, ha az ember hátizsákja nehéz, akkor bizony olykor le kell szállni az emelkedőkön, ha azt akarjuk, hogy felérjen a maximum 5 lóerős motor is. Da Dong Hai-ban igen olcsó luxusszálló várja a vendégeket — ötven méterre a pálmafákkal szegélyezett, puha fövenyű tengerparttól. A kétágyas, fürdőszobával és színes tévével ellátott légkondicionált szoba mindössze 48 jüanba kerül.

Kilépve a szintén legkondicionált étteremből, szinte fejbe vág minket a negyvenöt fokos hőség. Nyáron a Dél-Kínai-tenger igen meleg, kb. 28 fokos, és a hőséget leginkább a vízben henteregve lehet elviselni, különben pillanatok alatt leég az ember. Ide főleg Hongkongból és Makaóból járnak „külföldiek", „fehérek" rajtunk kívül még ketten vannak mindössze. A tengerentúli kínaiak is jobbára ősszel és télen — mikor elviselhetőbb a hőség, és a víz is kellemesebb (23-24 fokos) — járnak ide. Így, úgy érezzük magunkat, mint a filmszínészek. A napközben jobbára az árnyékban hűsölő és csak estefelé előmerészkedő kínaiak állandóan fényképet akarnak rólunk emlékül. Ahhoz azonban nem kell különösebb jóstehetség, ha kijelentjük: Hainan néhány éven belül turistaparadicsom lesz. Erre törekszik a kínai kormány is, és a szigetnek minden adottsága megvan ehhez.

Felkeressük még Szucsout; a sikátoraival, kis csatornáival — ahol még mosnak az asszonyok —, kicsit Velencére emlékeztető várost. És Kantont, amely bőséges árukínálatával, parádés szállodáival tipikus „övezeti" város. Kis Hongkong. Kantonban az sem megvetendő szempont, hogy igen híres péksüteményeiről, és egész Kínában — Peking néhány boltjától eltekintve — itt lehet kapni csak kenyeret. A nyugati turistának, aki Hongkongba vagy Makaóba repül, Kanton az első kínai úticélja, így lépten-nyomon beléjük botlik az ember.

Tehát, aki kíváncsi Kínára, igyekezzen, mert most még olcsó, 20-25 ezer forintból ki lehet jönni egy hónapig (beleértve az útiköltséget is)! Másrészt félő az is, hogy Hainant, illetve egész Kínát ellepik előbb-utóbb a világ uniformizált turistaüzletére jellemző hamburgeresbódék... Hiszen, a Nagy Falnál már árulják a giccstrikókat... Hiszen a tibeti lámák egykor megközelíthetetlen szentélyében, a lhaszai Potala palotában már 50 dollárért fotózni is lehet...

Rózsa Iván

Kellenek lányok is!

A Közgazdász legutóbbi számban olvashattuk a Hallgatói Tagozat fel- és meghívását: minden érdeklődőt szeretettel várnak június 14-én Búbánatvölgybe, hogy kialakult elképzeléseiket másokkal is megvitathassák. Az estém indulás előtt azzal telt, hogy a térképen kerestem, hol a búbánatban van ez a bizonyos völgy — mint kiderült Esztergom mellett, a Duna közvetlen közelében. A vizsgaidőszak hatására? A jóidő miatt? Vagy ennek ellenére? Mindenesetre összesen heten vettük magunknak a fáradtságot, hogy kiutazzunk ezen a kánikulai vasárnapon a megbeszélésre.

A vendégek egytől-egyig már egyébként is egy vagy több tevékenységcentrum tagjai voltak, így végül is összességében legtöbben a Széchényit, az instruktorokat, az AIESEC-et és az SG-t képviselték. Ahogy a Hallgatói Tagozat tagjai elmondták, nem is várták el, hogy azok is eljönnek, akik ez idáig még semmilyen egyetemi közéleti szerepet sem vállaltak, de azért ennél többre számítottak. Különösen a nemek aránya volt elszomorító: 13:0 a fiúk javára, ami a helyi taktikai lépések (gulyásfőzés) mellett a távlati stratégiai célkitűzések (például: női mosdóhelyiségek problémáinak rendezése) egy részét is bonyolultabbá tette. Viszont érkezett egy olyan vendég, akivel nem számoltak a vendéglátók: az ötödik sebesség egy fiatal riportere is olvasta az újságfelhívást és eljött riportot készíteni (június 15., hétfő 18.30 Petőfi). Az eszmecserét a közeli tóban való többszöri fürdés és a bográcsgulyás közös elkészítése szakította csak meg.

A beszélgetés során először az elméleti síkot tisztáztuk: a Hallgatói Tagozat az egész diákság érdekeit szeretné képviselni úgy, hogy a képviselteknek ne kelljen egyben politikai elkötelezettséget is vállalniuk. A Hallgatói Tagozat elismeri és a legmesszebbmenőkig értékeli a KISZ lépéseit, amellyel a tagozat indításában közreműködött, de a továbbiakban attól függetlenül fog tevékenykedni. Céljai közt szerepel az egyetemi tevékenységcentrumok decentralizált felépítésének megszervezése, közte a legégetőbb feladat, a pénzelosztás rendszerének konkrét kidolgozásával; a diáksport ügyének felkarolása, a kollégiumi, menza, diákjóléti, kulturális stb. problémákban a hallgatói érdekek képviselete. Hogy igazán működhessenek, számottevő segítségre van szükségük: nem ők akarják ezeket a szférákat irányítani, hanem az egyes területekhez értő, az ottani problémákkal szívesen foglalkozó diákok jelentkezését várják. A nyilvánossággal a kapcsolatot a szakterületek bizottságain kívül a tervezett külön újság, a nyilvános, meghívott vendégekkel lezajló fórumok és a hallgatói közgyűlés segítségével fogják tartani. Szeptemberben folytatja az ideiglenes hattagú bizottság az előkészítő munkát, hogy októberben a Hallgatói Tagozat monstre választása után a 13 bizalmat kapott tag megvalósíthassa programját.

Fazakas Gergely

Partra vetve

SVÉD PUSZI

Nincs emléked a félelemről; de...

(Tamási Orosz János: Apám; rejtőzködő. Budapest, 1987)

Első kötetes szerző szikár, szabályos verseit tartjuk kezünkben.

A vékonyka verseskönyvnek — címe is jelzi — egyik fő szála az apa emléke: életének mozaikjai *(Cipolla előtt (1944); 1949 nyara; S barátod fotója 1952-ből)* s halála, amely talán egyben a fiú végleges felnőtté ébredése. Ezt a nemzedéki folytonosságot is tovább gondolja a címadó vers: *„De lásd be hát: nincs emléked / arról a tavaszról; arról a pincemélyi / hunyorgó homályos körték alatt derengő / nappalról; s nincs emléked az első / valódi napsugár letaglózó döbbenetéről; / az üszkös falakról; az udvaron heverő / már le nem jutott testekről; és nincs / nincs emléked a tömeghisztériákról; / lásd be hát: nincs emléked a félelemről; / de ma délelőtt gyermeked született / s pincében őt játszani látni sem akarod / soha már - - -"*

A mi nemzedékünk áll a kötetben ábrázolt nemzedéki folytonosság origójában, de maga csak egy villanásnyira bukkan fel: *„orchideák voltunk mi mind / magányos húsevő virágos / lázas hazug handabandáink / végén a palack pigalle-on / ünnepeltünk..." (Nemzedéki torzó)*

S a másik fő szál: a vékonyka reménnyel biztató folytatás, ezúttal az éjszakáid csendjében című versben: *„másfél éves kisgyermeked / viaskodó lázas álma / fájó fullasztó köhögés / félelmetes robbanása / egy ócska cserépkályha / nyugtalan pattogása — — mindez ürügy? a kedvetlen / fáradt agy kifogása? / vagy több ennél? intő jelek: / ápolj beteget nyugtasd meg / a forgolódó kisdedet / s kályhát csinálj ne verseket! ? / mert künn már tél közeleg / s temet úgyis temet a hó / hantot hont reményeket".*

Nem újszerű gondolatokkal, formákkal, de valamiféle rejtőzködő szép szomorúsággal havaznak be minket e versek. Ahogy *„...temet a hó / hantot hont reményeket".*

B.

Kulturális párbeszéd

Konferencia a Nyelvi Intézetben

Tizedik esztendeje immár hagyománnyá vált, hogy a nyelvi szigorlatok utáni második héten konferenciára, eszméltető szakmai gondolatcserére ül össze egyetemünk Nyelvi Intézetének tanári gárdája.

Idén első ízben nyilvánította az intézet igazgatója, *Magyar Miklós* szakmai továbbképzésnek a háromnapos tanácskozást, mely azonban az önképzésnek is példás terepe volt, hiszen külhoni s hazai vezető tudományos személyiségek mellett

huszonkilenc intézeti oktató

tartott előadást. A színházteremben megrendezett plenáris üléseken magyarul, az intézet nagyobb helyiségeiben sorra kerülő szekcióüléseken angolul, franciául, németül, oroszul és spanyolul hangzottak el előadások.

Bora Gyula, egyetemünk tudományos rektorhelyettese a konferenciát megnyitó beszédében megállapította; az a tudományos munka, mely a Nyelvi Intézetben több mint egy évtizede folyik, szervesen ágyazódik bele az egyetem és munkájának távlati tervébe.

Különleges jelentőséget tulajdonított annak a szerepnek, melyet a bölcsészkari — humán végzettségű, oktató és tudományos tevékenységet folytató intézeti munkatársak az egyetemi ifjúság értelmiségivé nevelésében, az „értelmiségi szakemberek" nevelésében játszik s a jövőben, a képzéskorszerűsítés után még fokozottabb mértékben fog játszani.

Az idei cím *(Kultúrák párbeszéde)* telitalálat volt: fedte azt a tartalmat, amelyről a *több mint száz előadó* szólni szándékozott. Valóban nem az-e a nyelvek közötti közlekedés egyik legfőbb szerepe, hogy a Bábellé vált emberi világban rendet, *megértést* teremtsen — és nem az-e az egyik legizgalmasabb talánya, hogy ez a megértés *miként jön létre?*

Hiszen a nyelvek találkozásakor egymástól különböző *emberi* világok kezdenek egymással párbeszédbe. A történelem maga e párbeszédek sora. Közösségek állottak benne egymással szemben (vagy mellett): Kolumbusz hajósai Amerika földjén; az ibériai félszigeten arabok, berberek, zsidók és keresztények; a Róma falai alatt megtorpanó barbár népek és a bent reszkető polgárok... az előadásokban e közösségi-nyelvi „találkozásokról" is szó esett: amikor a kommunikáció megkezdődött, amikor még nem voltak szótárak, nyelvtanok, tolmácsok — nyilvánvalóan mutogatással, jelbeszéddel kezdődött az érintkezés.

Elképzelhető, hogy kevesebb félreértés adódott ebből, mint a nyelvhasználatból, a beszédből. A jelenkori problémákkal foglalkozó előadások nagy teret szenteltek ennek a kérdéskörnek: a megértés buktatóinak, nehézségeinek, a félreértés esélyeinek — a hétköznapi gondoktól a műfordítói és filozófiai nyelvi-gondolati áttételek gyakran lehetetlen voltáig, a megértés szaggatottságáig vagy esetleges kudarcáig.

A nyelvek ugyanis nemcsak hangcsoportjaikban, fonetikus elemeikben térnek el egymástól, hanem a strukturális tagolódásnak megfelelően kialakuló eszmecsoportokban is. Mivel azonban az elvileg végtelen számú fonetikus elemekből csak bizonyos számú férhet bele a tényleges használat tárába, a közösségre hárul a szelekció, a korlátozás kötelme. (A használatban maradó fonetikus csoportokat nevezzük szótöveknek. Mivel számuk kisebb a kifejezésre törekvő eszméknél, a folyamatos használatban szilárd asszociációk jönnek létre. Ezek létét és körét a közösség, mint egy összeesküvő testület, „szentesíti".)

Kulcsszóvá vált a tanácskozáson a *konnotáció*, mint a megértés lényegét kereső fogalom. A szónak — a világról szóló közösségi beszédnek — azt a tartományát jelöli, mely az alapvető jelentéshez mint változó rész kapcsolódik. Ez a változó rész a közösségnek a szótáron és a nyelvtanon túl működő (nyelvműködtető!) szabályrendje, mely egy-egy közösség létezési tartományában: a kultúrájában mutatkozik meg és hat. „A kultúrát azon szellemi és fizikai reakciók és tettek összességének látjuk — mondta az egyik előadó —, amelyek egy társadalmi csoport egyedeinek kollektív és egyedi magatartását jellemzik." A nyelv ennek a magatartásnak, ennek a kultúrának az egyik (legfőbb) megmutatkozása. Ebből következik, hogy

a nyelvet kulturális közegéből kiszakítani nem szabad.

Hiszen a nyelv szótövei (az eszméi) és ezek rendszere adják sajátos kultúráját, mely értelmi, érzelmi és hangi anyaggal összetapasztott szintézis. A nyelv képe és lényegesítése a világnak, melyet közös tapasztalatai alapján a kultúrahordozó közösség teremt meg. A művelődésen belül megvalósuló nyelvtanulás az eszményi. Az a tanulás, mellyel „az égbolt válik tágasabbá"; amikor egy másik nyelv egy másik közösség kultúraüzeneteként „érkezik meg". Ezen a *message*-en belül rajzolódik ki egy mélyebb áramú, az eszmei elemeket lényegebben összetartó erőrendszer. Egy nyelv mozgékony, változó erőterei kapcsolódnak össze: egy kultúra elemeit nyelvileg hordozó rendszerbe.

A Kultúrák párbeszédének szentelt háromnapos konferencián közzétett tudományos kutatások és előadások igazolták a nyelvi intézeti munkatársak azon törekvéseit, hogy — mint az ország immár „legjelentősebb alkalmazott nyelvészeti műhelyében", ebben a kultúra elemeit nyelvileg hordozó rendszerben láttassák és tanítsák a nyelvet, vagyis olyan művelődési tevékenységként, melybe beletartozik, melynek szerves része a használható, értelmiségi emberhez méltó szintű és jellegű nyelvtudás. Az, hogy egy másik közösség tapasztalatai szerint tudjuk osztályozni a világot, látni és megítélni a dolgokat és a jelenségeket: hogy egy másik közösség eszméivel teremtsünk szintézist.

Ódor László

Egyenlő esélyek?

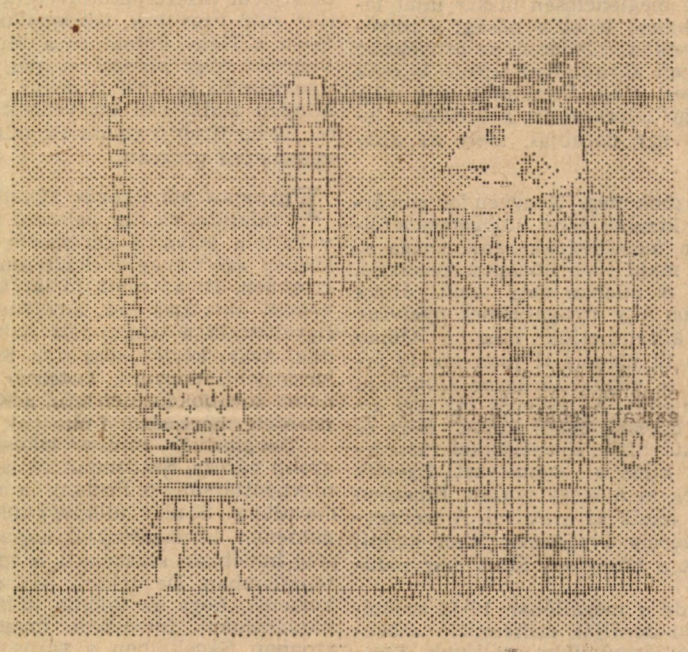

Halász Géza rajza

„Az életem több ponton kipányvázott élet"

ESTI PORTRÉVÁZLATOK

Esik az eső. Benn, a félemeleti lakásban. No, nem a beázás miatt — annak a japán szóképnek a jelentése ez, amely *Greskovits Béláék* szobájának falán lóg. A dekoratív, feketevonásos kép tökéletesen visszaadja az eső hangulatát. Annál is inkább, mert odakinn is zuhog. A félrehúzott függönyű ablakon át a Tabán elmosódott kontúrjait látni.

— Szeretem ezt a várost, sehol máshol nem szeretnék laknl. És szeretem ezt az országot is. Valahogy az atmoszférája az, ami borzasztó erősen ideköt. Mindig honvágyam volt, akárhova mentem.

Alaposan eláztam idefelé jövet, ráadásul rossz címet írtam fel, így húsz perc késéssel érkeztem a nyolcra megbeszélt találkozóra. „Addigra elrendezzük a gyerekeket" indokolta a késői időpontot Béla. Jutka, a kislánya hatéves, Gyuri, a fiú négy múlt. Ő maga harmincnégy esztendős, Egerben született 1953-ban.

— Apám nagyon korán elhagyta a családot, így anyám egyedül nevelt. Azt akarta, hogy legyen belőlem valaki. Elég véletlenszerűen jelentkeztem a Közgázra, eredetileg az NDK-ban szerettem volna továbbtanulni, vegyészmérnök-hallgatóként — kezdte a beszélgetést Béla, miután közölte, hogy jó lenne, ha tízre befejeznénk, mert a barátait várja vendégségbe. Teát tölt. Rágyújt. Mélyeket szív a cigarettából. Nyugodtan, folyékonyan beszél, fél óráig szinte közbe sem kell szólnom. Valahová lefelé, a sarokba néz, csak néha pillant fel egy-egy pillanatra.

— Az egyetem három meghatározó élményt adott. Az egyik a *Berend T. Iván* szemináriuma volt. Elméleti érdeklődésű voltam, az ilyen emberek egy része akkoriban politikai gazdaságtannal foglalkozott. Én is ezzel kezdtem, de aztán egy dolgozat kapcsán a Berend meghívott a négyfős csoportjába. Ettől kezdve a gazdaságtörténetre álltam rá jobban. Magyar és külföldi szakirodalmakat dolgoztunk fel. Referáltunk belőlük, majd megvitattuk egymás munkáit. A Berend nagyszerű tanár volt. Rengeteget kaptam ezektől a foglalkozásoktól.

A másik alapvető élmény a Rajk László Szakkollégium volt, ahová első után kerültem be, bentlakásos kollégistaként. Itt formálódtak a baráti kapcsolataim. A toleráns, demokratikus légkör, a nívós előadások, az önállóan végzett kutatómunka mindenképpen kedvezően hatottak rám. Vezető szerepeket is vállaltam, mert fontos volt a számomra, hogy mi történik a kollégiumban.

A harmadik élmény már kevésbé pozitív, mint az első kettő. Az egyetemi évek elején végzett KISZ-pályafutásomról van szó, amit visszamenőleg is bánok. Akkoriban a KISZ adminisztratív vonulata volt fellendülőben, amelyet a közösségi aktivizmus és a helyenként agresszivitásba átmenő számonkérések jellemeztek. Én magam is olyan dolgokat műveltem, amiket nem kellett volna. Annyi haszna mégis volt, hogy egy idő után levontam a tanulságot és megerősödött bennem az emberi és politikai tolerancia fontosságának a tudata.

A végzés után az egyetemen maradt, a politikai gazdaságtan tanszéken tanított öt esztendeig.

— A diákokkal való kapcsolattartás lehetősége volt a legfontosabb a számomra. Maga a pégé, mint diszciplína nem elégített ki, sokat olvasgattam mellette különböző történeti szociológiai írásokat, főként Polányi Károly munkáit. Ebből — az órákon való felhasználáson túl — kialakult egy olyan anyag, amelyből egy egyéves kurzust tartottam a szakkollégiumban. A diákokkal nagyon jó kapcsolatom volt, szerettem ezt csinálni.

Ez idő tájt indultak az egyetemen a vidéki színházlátogatások, az úgynevezett Kul-Túrák keretében. Béla is részt vett ezeken a kirándulásokon, s elkezdett először színház-, majd filmkritikákat írni a Közgazdász hasábjain. Nem írt sokat, de azoknak kedvező visszhangja volt — mint hírlik, a kaposvári *Marat/Sade* előadásról szóló írását még a színházban is kifüggesztették. A *Psychéről* írt kritikáját maga *Bódy Gábor* méltatta egy Filmkultúrában megjelent nyilatkozatában.

— Mindezeken felbátorodva elmentem a Filmvilághoz, hogy közöljék a kritikáimat. Mondták, hogy ezek már nem aktuálisak, de szívesen vennék, ha — legalábbis egyelőre —, egyes bolgár, román, szovjet partizánfilmekről és hasonlókról vinnék egyoldalas kritikákat a „Láttuk még..." rovat számára. Elfogadtam az ajánlatot.

Közben úgy alakultak a dolgok, hogy a tanszéken nem érezte már túlzottan jól magát, másfelől egyre távolabb került tőle a diákok és az őket foglalkoztató „nagy kérdések" világa. A váltásra akkor kínálkozott alkalom, amikor a Konjunktúra és Piackutató Intézetben megüresedett egy hely, *Lányi Kamilla*, aki ott volt Béla doktori dolgozatának munkahelyi vitáján, emlékezett rá, és megkérdezte, hogy akar-e nála dolgozni. Örömmel mondott igent. A Polányi-kör — hosszú vívódás után — abbamaradt, a film, ami közben elég jól befutott, még ment tovább.

— Jól éreztem magam a rovatban, ahol a hozzám hasonló, nem profi filmrajongókból remek közösség alakult ki. Nagyobb munkákat is kaptam, sőt egyszer egy rovatvezetői állás lehetősége is felmerült, de aztán inkább visszaléptem. Ez a vonal gyakorlatilag tavaly megszakadt. Egyszerűen nincs időm vele foglalkozni. Utolsó írásom egy Bódy Gáborról szóló esszé volt. Miután meghalt, akkor írtam.

— *Azt hallottam, könyvet is készülsz írni róla.*

— Igen, ez igaz, de átmenetileg elálltam tőle, mert rendkívül nagy feladatnak bizonyult.

— *Ismerted személyesen is? Milyen ember volt?*

— Néhányszor beszéltem vele, de nem voltunk közeli ismerősök. Én nem a személyes benyomásaim alapján ítélem meg őt, kizárólag a filmek alapján, amiket készített. Olyasvalakinek tartom, aki az összes végletet végigpróbálja az életben és a művészetben is. Olyan példa az élete, ami hozzám, valahol mélyen közel áll. Mindig, minden ponton túl tovább kérdezett, és a szélsőséges, olykori cinikus kérdéseivel rengeteg dolognak az értékvoltát relativizálta. Ez az állandó kérdezés szerintem helyes magatartás, mert így világosodik meg a dolgok igazi természete.

— *De ezzel a módszerrel előbb-utóbb az derül ki, hogy nincs semminek értelme.*

— Ez alighanem így is van.

— *És érdemes idáig eljutni?*

— Nem tudom, én nem jutottam el eddig. Művészi attitűdként mindenesetre nagyon érdekes magatartás ez. Bódy szerintem azt kísérelte meg bebizonyítani, hogy a legkonzekvensebb ember is pici és jelentéktelen a világgal szemben. Gondolatilag ezt szeretem benne. Amit magában a művészetében szeretek, azt nehéz megfogalmazni — ezek azok az érzések, élmények, amiket a filmjei nyújtanak nekem. A képei hihetetlenül felvillanyoznak és inspirálnak. Szeretem látni ezeket a filmeket.

— *A végletességen túl van valami közös mag, ami a filmjeit összekapcsolja?*

— El kéne olvasnom, hogy mit írtam róla...

[Röglönzés helyett álljon itt egy részlet a már említett utolsó esszéből: „A sokféle rendellenes kompozíciós elem szerepeltetése végül is azzal az összhatással jár, hogy Bódy képei soha nem keltik kerek egész benyomását. (...) A kompozíciók e szándékolt töredezettsége, tovagyűrűző diszharmóniája adja Bódy Gábor filmjeinek alaphangulatát. A töredezettség és a diszharmónia a teljesség szétesettségének totális érzetét kelti. A létezés egyik alapmozzanataként érzékelteti az irracionalitást, s ezzel visszahelyezi méltóságába. S így a szétesés képi élménye nyújtja Bódy filmbéli történeteinek általános értelmezési tartományát is. Mert e nyugtalanító filmi közegben magától értetődően terjeszkedik és vetül rá a szétesettség árnyéka minden létezőre. A cselekvésekre és életutakra, az értékekre és eszmékre, a társadalomra s a történelemre, a térre és időre. Így, ekképp teljesedik ki a világ Bódy Gábor filmjeiben." A szétesettség enciklopédistája, Filmvilág 1986/2.]

— *Tudsz arról, hogy más készül-e könyvet írni róla?*

— Tudok, de ez egyáltalán nem érdekel. Amit én akarok megírni, azt nem tudja megírni más. Rengeteget olvastam hozzá, nagy vonalakban már összeállt, hogy milyen lesz.

Babaház

A második legmagasabb SZOT-kitüntetést, a *Kiváló Munkáért ezüst fokozatát kapta* pedagógusnap alkalmából *Kostyálné Sebestyén Mária,* az agrárközgazdasági tanszék docense. Ebből az alkalomból készült beszélgetésünk.

— *Ha jól tudom, már igen fiatalon került kapcsolatba a szakszervezeti mozgalommal.*

— Agrár szakon végeztem az egyetemen 1969-ben, és azonnal az agrárközgazdasági tanszékre kerültem. 1972 óta vagyok a tanszék bizalmija, így a bizalmi testület tagja, számvizsgáló bizottsági tag, majd szakszervezeti bizottsági tag voltam, nőfelelősként pedig különböző ünnepségeket szerveztem. Pár hónapig bérfelelős is voltam, ezt a munkát súlyos betegségem szakította meg. Ezután az Egyesült Államokban tartózkodtam fél évig, 1986 őszén megüresedett a gazdasági felelősi funkció, ezt vállaltam, így visszakerültem az szb-be is. Közben folyamatosan a bizalmi testület tagja voltam.

— *Ilyen múlt után nem véletlen ez a magas kitüntetés.*

— Megvallom, nagyon jólesett az elismerés, de egy kicsit váratlanul ért. Úgy érzem, több kollégám legalább annyit vagy többet dolgozott, mint én, és nem tudom, van-e már hasonló kitüntetésük.

— *A gazdasági felelősi funkció, azért igen nagy felelősséggel jár...*

— Körülbelül egymillió forintos költségvetéssel dolgozunk évente. Az én feladatom a különböző pénzügyi tranzakciók lebonyolítása, a bevételek és kiadások könyvelése, a bizonylati fegyelem, az évi költségvetés, a segélykeretek elkészítése, tartalékok megfelelő elérése. Egyébként sok szervezeti tag azt vallja, hogy a szakszervezetnek ne legyen tartaléka, hanem költse el minden évben a pénzt. Én mint gazdasági felelős egészen más szempontból nézem a kérdéskört, hiszen a jövőre is kell gondolnunk, és be kell fektetnünk a tartalékaink egy részét.

— *Milyen forrásai vannak a szakszervezetnek bevételei növelésére?*

— A bevételek legnagyobb része az egyetem érdekeltségi alapjából származik, enélkül nagyon szerényen tudnánk gazdálkodni. Ez az összeg évente átlag 600 ezer forintot tesz ki, idén 800 ezer forintot kapunk majd. Így a káptalanfüredi villa mellett más jellegű ingatlan megszerzésére is gondolhatunk. (Talán a horgászatot kedvelők számára sikerül vásárolnunk egy kis vízparti házat.) A káptalanfüredi üdülőt ugyanakkor fel kell majd újítani; több százezer forintot kell kigazdálkodnunk úgy, hogy lehetőleg ne nyúljunk a tartalékhoz. Legalábbis én ezt szeretném.

Az érdekeltségi alap mellett jelentős forrás még a tagdíjakból befolyt pénz, ennek a felét kapja az egyetemi szakszervezeti bizottság, másik felét pedig a pedagógusközpont. A bevételeket úgy növelhetjük, hogy a tartalékok befektetésénél lehetőleg optimális kamatozást biztosítsunk. Korábban az OTP-nál csupán 5 százalékos kamatra helyezhettük el a pénzt; most az új jogszabályok bevezetése óta a tartalékok egy részét tartós betétre, kétéves lekötésre 9,5 százalékos kamatra helyeztük, a másik feléből pedig kötvényt vásároltunk. Ez éves szinten több mint százezer forintos kamatot fog hozni.

— *Bizalmiként, illetve gazdasági felelősként mit tekintett különösen szívügyének?*

— Állandóan felvetem azt, hogy a szakszervezeti tagsági díjat vonják le központilag a bérekből, így megszabadulnánk a bélyegvásárlási procedúrától, mely egy nagy létszámú tanszéken bizony már sok bonyodalmat okoz. Válaszként felsőbb szakszervezeti szintről ugyanakkor mindig azt kapom vissza, hogy szinte ez az egyetlen alkalom, amikor az emberi kapcsolat még megmarad a tagokkal, akik ekkor elmondhatják ügyes-bajos dolgaikat. Tehát továbbra is beszedjük a pénzt a bélyegekre, de szeretném azt elérni, legalább ne havonta, hanem csak kéthavonta.

Egy másik dolog, ami évek óta foglalkoztat: a szakszervezeti pénzek felhasználása során egyes szokások rögzültek és bizonyos „járandóságokhoz" mereven ragaszkodnak a tagok. Még nőfelelős koromban sem láttam sok értelmét az először központi, majd később decentralizált nőnapi ünnepségeknek, amelyeken ráadásul az esetek egy részében a nők szervezik saját ünneplésüket. Úgy tűnik, nem tudunk kiszabadulni a szokások és formalitások rabságából. Most gazdasági felelősként érzem át igazán ennek a súlyát, hiszen a kulturális kiadások több mint egyenegyedét emészti fel évente az erre fordított 45 ezer forint. Ugyanakkor egy-egy nőre mindösszesze hatvan forint „jut". Arra pedig nincs lehetőségünk — és nem is tartanám célszerűnek —, hogy az összeget feleemeljük. Az az igazság, hogy a nők többsége nem is síveli a nőnapi ceremóniát, mások viszont úgy érzik, ha ez elmaradna, megrövidítenék őket. Én mindenesetre úgy vélem, ha már a nőnap megtartása elkerülhetetlen, akkor már inkább rendezzünk színvonalas műsort és az ajándékozás maradjon el! Ugyanez a helyzet a Mikulás-nappal is. Ma már 50-60 forintból nem lehet olyan ajándékot vásárolni a gyerekeknek, aminek igazán örülnének. Tehát itt is vidám, kedves műsorok szervezése lenne a járható út.

Az ajándékozásból felszabaduló pénzt pedig kulturális vagy egyéb célokra fordíthatnánk. És még valami; évek óta szeretnénk elérni azt, hogy a szakszervezet ingyen használhassa az egyetemi buszt.

— *Váltsunk témát! Ön egyetemünkről elsőként töltött fél évet ösztöndíjasként a chicagói De Paul egyetemen.*

— Itt angol nyelvtudásom tökéletesítése volt a fő célom, emellett számítástechnikai és mikroökonómiai kurzusokat vettem fel. Mielőtt elutaztam volna az egyetemen elkezdtem oktatni a Vállalati vezetés a mezőgazdaságban című tárgyat, így egyéni érdeklődésemnek megfelelően a De Paul könyvtárában a vezetéselmélettel, ezen belül is ennek a humán oldalával foglalkozó könyvek sorát olvastam el.

Chicagóban előadást is tartottam a szocialista országok kereskedelmi tapasztalatairól; úgy érzem ez elég jól sikerült. Tudományos továbbképzésen túlmenően is borzasztó fontosnak tartom ezeket a cseréket, hiszen a tömegkommunikációs eszközök által manipulált emberek kényszerképzeteit oldhatjuk fel, hiszen ők igen keveset tudnak rólunk és nem is igen hiszik el, hogy nem csupán meggyötört, megfélemlített emberek élnek a „kommunista blokkban".

— *Igen sokirányú munkát végez az agrárközgazdasági tanszéken.*

— Az agrárszak egyik fő tárgya a mezőgazdasági vállalatok gazdaságtana. Ebből előadásokat tartok, szemináriumokat vezetek és szigorlatoztatok is. Ezen felül az egyetemi oktatási reformelképzeléseknek megfelelően beinduló központi vezetéselméleti oktatásban is szeretnék részt venni. Fő kutatási területem pedig a vállalati tervezés és forgóeszköz-gazdálkodás aktuális kérdései; e témakörben kandidáltam 1982-ben.

A chicagói ösztöndíjam új kaput nyitott számomra. Tavaly Helsinkiben európai agrárközgazdász szemináriumon vettem részt, ahol már mertem angolul is előadást tartani a magyar mezőgazdaság alkalmazkodóképességéről. Jelenleg az augusztus 31.—szeptember 5. között Balatonszéplakon tartandó nemzetközi agrárközgazdász konferencia előkészítésében segédkezem.

— *Mindehhez jön még a szakszervezeti munka... Hogyan tudja beosztani az idejét?*

— Majd elfelejtettem; most még hetente 2 x 3 órában angolul is tanulok egy tanárokból álló csoportban az egyetemen, hiszen a nyelvtanulást sohasem szabad abbahagyni. A számítástechnikai tudásomat is fejlesztenem kellene. Mindenesetre állandóan futok magam után,

Örök elégedetlenségben élek. Az az érzésem néha, hogy minden feladatot ugyanolyan szinten nem tudom mindig ellátni. Bűntudatom van amiatt is, hogy a vezetéselméleti tárgyból még nem írtam meg az új jegyzetet. A szakszervezeti munka esetében ilyen határidő-eltolódásról szó sem lehet; havi záráskor állandóan felelősséggel tartozom. Az szb-tagság elég sok időt elvesz tőlem, de ugyanakkor a gazdasági felelősi munkát amolyan kirándulásnak tekintem, ahol a vállalati pénzügyekben szerzett tudásomat gyakorolhatom. Mivel az egyetem elvégzése után azonnal bennmaradtam az agrárközgazdasági tanszéken, a gyakorlatban sohasem dolgoztam. Viszont mindig törekedtem arra, hogy legyen kapcsolatom a vállalatokkal. A szakszervezet amolyan „babaház", nem olyan mint az igazi; vagyis nem igazán olyan, mint egy vállalat, de kicsiben ugyanazok a problémák jelentkeznek itt is, mint a vállalatoknál.

R. I.

Semmi más

Fönn a nap és lenn a föld
A szerelmet meg ne öld
A gyöngédségre
kezed ne emeld fel
A türelem rózsáját
le ne törd

Makacsságod határtalan —
Önzésed feneketlenebb
mint bármely óceán
A szeretet benned
önmagába tér és körbezár

Boldogság, Szerelem
mind csak szavak
melyek lelkemben
gyökeret vertek, de
szívtelenségedben örökre
elmerültek

A szemek csukódnak,
A szavak elhallgatnak
Kialszanak a fények
Csak egy be nem teljesült
szenvedély maradt
Semmi más

Mostafa

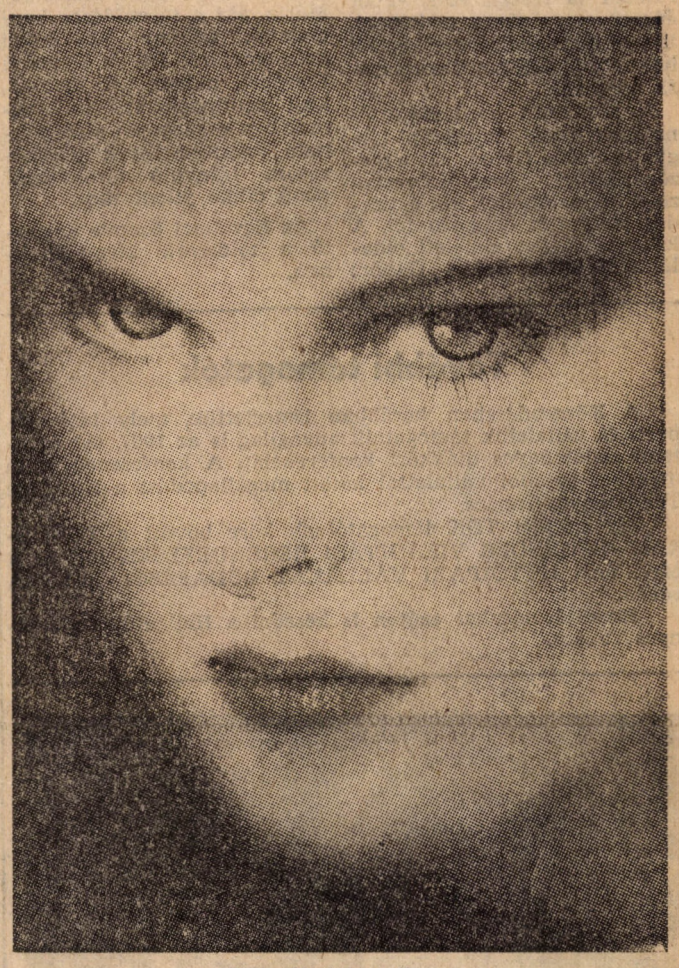

Tükör által homályosan

Esszészerűen, korhangulatként akarom megírni azt az áramlatot, amiben ő mozgott. Egy réteg korhangulataként.

— *Szerinted milyen ez a kor, amiben élünk?*

— Depressziós és széteső. Halódó, morbid válsághangulatot érzek.

Nagyon ritkán van lehetőség emberi gesztusokat észlelni, emberi kapcsolatokat építeni. Kevés az a kör, ami az embert felelősen érdekelheti, amiért felelősséget érezhet. Különböző körök lehetségesek — Világ, Európa, Kelet-Európa, Magyarország, Budapest vagy egy falu.

— *Te hová való vagy?*

— Én a családomhoz, meg a barátaimhoz tartozom. Slussz. És ez nem is kevés. A gyerekeim szépek és egészségesek. A feleségemmel nagyon fontosak vagyunk egymás számára. Vele még az egyetemen ismerkedtünk meg. A Szociológiai Intézetben dolgozik, a tudományszociológia a szakterülete. Rengeteg barátunk van, elég gyakran élünk társasági életet.

— *Mennyire homogén ez a társaság?*

— Nagyon. A többség — éppúgy, mint mi — anyagilag az alsó középosztályhoz tartozik. Legtöbbjük közgazdász, általában kutató és gyerekes. Sok tekintetben hasonlóak a világnézeti elveink is.

— *Nem érzed szűknek ezt a kört?*

— De igen, viszont másfelé nem igazán nyitottak a kapuk. Nehéz rétegen kívül kommunikálni, túlságosan is keresni kéne hozzá a lehetőségeket, arra pedig nincs elég idő. Másfelől ez amennyire zárt kör, annyira védettséget is jelent. Végül is itt egy erős, jól működő baráti hálózatról van szó, amiben egyaránt tudok kapni és nyújtani szeretetet, gondoskodást. Úgy gondolom, hogy az emberek többsége még atomizáltabban él, mint mi, és nélkülözni kénytelen ezeket a dolgokat.

— *A társadalmi rétegek közül melyikbe sorolnád be magad?*

— A reformértelmiségibe. Ez áll hozzám és a munkámhoz is a legközelebb. De ha nem csoporttal akarnám magam definiálni, akkor egészen mást mondanék. Az életem több ponton kipányvázott élet. Számos, a munkámmal egyenlően fontos dolog van még benne.

— *Mondj ezek közül néhányat!*

— A művészetek, például. Az, hogy éppen a filmről írtam, nem jelent speciális filmes érdeklődést. Ugyanúgy érdekel a festészet, vagy az irodalom is — rettentően szeretek olvasni. Részben Bódy kapcsán foglalkoztam a misztikával is. Két nagy szenvedélyem a játék és az utazás.

— *Kezdjük a misztikával!*

— Azokkal a dolgokkal kapcsolatos ez, amiket a világban megmagyarázhatatlannak tartok. Számomra a világegyetem végtelensége éppoly megfoghatatlan és távoli, mint a szeplőtelen fogantatás. Ebben a szemléletben elég másodlagosnak tartom, hogy valaki materialista, vagy idealista. Olyannyira, hogy nem is ragasztok ilyen címkét magamra. Konkrétan is érdekel a misztikum, de inkább kultúrtörténeti szempontból. Egy csomó könyvet összeszedtem ebben a témában. Nagy gyűjtő vagyok, ha valami foglalkoztatni kezd, igyekszem többféle oldalról megragadni. Idegesít, ha egy sorozat nincs meg teljesen. Az egyik ilyen mániám, hogy összegyűjtöttem a National Geographic összes számát, a hatvanas évektől napjainkig. Körülöttem van ez a pár száz kötet, benne félszázezer képpel a világról, s ez valamiféle teljességélményt nyújt. Persze tudom, hogy ettől még nem lett enyém a világ.

— *A világ megismerésének másik útja az utazás.*

— Borzasztóan szeretek utazni. Mióta a KOPINT-nál vagyok, elég gyakran mehetek külföldre. Az benne a legfontosabb, hogy olyan benyomásokat szerezhetek, amiket nem tudok elképzelni, amiket nem várok. A közvetlen élmények teljességét szeretem az utazásban.

A mediterrán áll hozzám a legközelebb. A hegy—alföld—tenger hármasból én tenger-párti vagyok. Az alföld szóba sem jöhet!

— *A játék mit jelent a számodra?*

— Egyfajta szabadságot. Heller Ágnesnél olvastam: a játék olyan, hogy vannak bizonyos szabályok, és azokon belül mindent szabad. Következetesen és nagyon kegyetlenül játszom — ha valaki ilyenkor közvetlen következtetéseket próbálna levonni a személyiségemre, akkor valószínűleg nagyon negatív képet kapna rólam. A stratégiai és versenyjátékokat egyaránt kedvelem. Egyik kedvencem a Monopoly, ami tulajdonképpen egy versenygazdaság modellje. E játék során az ember tökéletesen átéli a meggazdagodás és az elszegényedés pszichológiai állapotát. Nem szeretem az altruista partnereket — én nem adok kölcsönt soha! Azért, mert játékidegen elem. Az életben úgyis annyiszor letompítjuk az élményeket, minek ezt még a játékba is belevinni?! A szabályok adta lehetőségeken belül mindenre képes vagyok, ha az érdekeim úgy kívánják — olyanokra is, amit az életben nem tennék meg. Sokan ezt személyes sértésnek veszik.

— *A gyerekekkel is marad idő játszani?*

— Igen, szeretném, ha jó játékosok és jó versenyzők lennének. Tanítom őket nyerni és veszíteni egyaránt. De nem csak a játék jelenti a kapcsolatunkat. Amikor a feleségem két hónapig Japánban volt, teljesen én láttam el őket. Egyébként sincsenek előjogaim ezen a téren, neki éppúgy időre van szüksége, mint nekem. A gyerekeim jó hangulatúak, értelmesek, vidámak. Igyekszem nevelni őket, önzetlenségre, toleranciára. A lányomat arra is nevelem, hogy mire felnő, nő váljék belőle.

— *Te már felnőttnek érzed magad?*

— A huszas éveim végén lettem az, ahogy utólag viszszatekintek. Azzal jár, hogy nagyon sok illúziótól elbúcsúzik az ember, s belátja, hogy egyre több pálya lezárul előtte. Ráadásul egyre kevesebb ideje és lelki ereje marad sajnálkozni ezen, befejezett ténnyé válnak a dolgok De ez nem foglalkoztat állandóan, túlságosan is lekötnek a feladataim.

— *Egy felnőtt reformértelmiségi milyennek látja a mai gazdasági helyzetet?*

— Kritikusnak. Úgy látom, hogy véletlen okokból is bekövetkezhet egy felgyorsulás a lefelé tartó folyamatban. Ma már a lecsúszás lassításához is sokkal többnek kéne történnie, mint öt évvel ezelőtt ahhoz, hogy egy tisztességes stagnálás kialakuljon. Az iparpolitikai dolgokat vizsgálva komoly félelmeim vannak a rendszer tanulóképességét illetően. A magánéletre mindez úgy csapódik le, hogy dolgozni kell, amíg lehet, stabilizálni a család anyagi helyzetét, mert jöhet még olyan időszak, amikor tartalékok nélkül nagyon nehéz lesz talpon maradni. Ez az állapot tulajdonképpen az önkizsákmányolás felé hajtja az embereket. Minket is.

— *Mennyire vagy elfoglalt?*

— Az utóbbi időben borzasztóan elfoglalt voltam. Ez főleg arra vezethető vissza, hogy fantasztikus szerencsével el tudtuk cserélni a „kinőtt" lakásunkat erre a gyönyörű fekvésű, százhét négyzetméteres lakásra, de még így is rengeteget rá kellett fizetni. Három éve döntően a kölcsönvisszafizetés kényszere motíválja azt, hogy mit csinálok —, a tanulmányírástól a szellemi segédmunkáig mindent elvállaltam, amit megfizettek. Most már egy kicsit jobban tudok szelektálni, lassan a végére érünk a törlesztéseknek. A munkahelyemmel egyébként elégedett vagyok, kitűnő emberekkel dolgozhatom együtt. Nemzetközi és magyar iparpolitikával foglalkozom, e témákban írok tanulmányokat és cikkeket.

— *Úgy tűnik, valóban sok mindennel foglalkozol. Szimpatikus neked a polihisztor szerep?*

— Szimpatikus, bár nem tartom értékesebbnek a specialistáénál. A világ extenzíven és intenzíven is végtelen. A két típus két irányból közelít, de végül is mindkettő kapcsolatba kerül a végtelennel. Engem nem a globális intellektuális igazságok, hanem a részletek érdekelnek. Hiányérzeteim is mindig ebben vannak. Szeretek rendszerezni is, de ami igazán érdekel, az mégiscsak a részlet.

— *A halál megjelenik már ebben az életkorban?*

— Persze. Sőt, már sokkal régebben megjelent. Teljes mértékben be van épülve a mindennapjaimba — az élet ellentéteként. Nem hiszek abban, hogy normálisan lehet ehhez viszonyulni. Korszerűtlen, egészségtelen haláltudatom van. Félelem, szorongás a haláltól.

— *És mit sajnálnál a legjobban?*

— Jó kérdés! Hát az életet!

Elnyomja a cigarettát, a nyolcadikat. Fáradtnak látszik, igaz negyvenöt perccel túlléptük a kiszabott időt. A barátok időközben megérkeztek, a konyhában ültek le beszélgetni. Búcsúzás előtt még körbenézünk a lakásban. Az egyik ablak alatt faragott, baranyai „szökröny", mellette hi-fi torony. Hatalmas cserépkályha a sarokban. Rengeteg könyv mindenütt, a falakon szőttesek, grafikák, Bódy-portré.

Odakinn már elállt, de a japán szóképfestőt ez nem érdekli. Művén — feketén, de vigasztalóan — változatlan melegséggel esik az eső.

Zsubori Ervin

Doktoravató

Pénteken délelőtt, június 12-én, a félév utolsó eseményeként doktoravató ünepélyre került sor a virágokkal is megszépített aulában. Szülők, rokonok, barátok gyűltek össze a ceremóniára.

Az egyetem vezetését Kupcsik József rektorhelyettes, Kerékgyártó Györgyné ipar kari dékán, Huszár Ernő ker. kari dékán és Mikó Gyula ált. kari dékánhelyettes képviselte. A Himnusz hangjai után előbb a kandidátusi fokozatot (6-an nyerték el), majd a doktori címeket (49-en) vehették át a jelöltek.

Ezután köszöntő beszédet mondott Huszár Ernő, végül a Szózat dallama hangzott el.

Pénzügyekről az Egyetemi Szemlében

Az egyetem reprezentatív tudományos folyóirata, az Egyetemi Szemle idei második száma széles teret szentel pénzügyi kérdések tisztázásának. Így olvashatunk tőkés nemzetközi pénzügyek újabb irodalmában és gyakorlatában megjelenő egyes vitatott tézisekről Erős Gyula tollából, az elektronikus készpénzkímélők alkalmazási lehetőségeiről a lakossági készpénzforgalom területén (a Huszti Ernő—Poór József szerzőpáros cikkében), illetve iparvállalatok tőkepiaci helyzetéről Lajtner Tamás írása nyomán.

A közelmúlt gazdaságtörténetének egyik fejezetét tárgyalja Szőke Gyula, aki a mezőgazdasági termelőszövetkezetek egyesítésének két évtizedes történetét dolgozta fel. A közgazdaságtan elméleti oldalához közelít Bakos Gábor: Komparatív előnyök és a szocialista külkereskedelem című; Veres Pál: A technikai fejlődés, a struktúra és a növekedés egyes kérdései és tervezhetőségük című, illetve Hoffmann Istvánné: A gazdasági szemlélet helyzete és a formális feladatai, a háztartáskutatásokból levont következtetések című cikke.

Egy szűkebb szakterületnek szentelte munkáját Balásházy Mária, aki a szerződéses kapcsolatok néhány KGST-beli problémájáról írt, és Kaponyi Erzsébet, akinek „A nemzetközi multinacionális árufuvarozásban egységesen alkalmazható fuvarokmányok létrehozására irányuló törekvések" című cikke jelent meg.

Az Egyetemi Szemle kapható a földszinti könyvesboltban.

További támogatók

A Közgazdászban korábban ismertettük, mely intézmények és vállalatok támogatták anyagilag is az 1987. évi egyetemi tudományos diákköri konferenciát. A konferencia után még két további vállalattal kötött megállapodást a Hallgatói Tudományos Tanács.

Így az idei TDK támogatóinak köre bővült a TUNGSRAM—SCHRÉDER VILÁGÍTÁSI BERENDEZÉSEK RT. és a MAGYAR HŰTŐIPARI VÁLLALAT BUDAPESTI GYÁRA révén.

Hozzájárulásukat ezúton is köszöni a Hallgatói Tudományos Tanács.

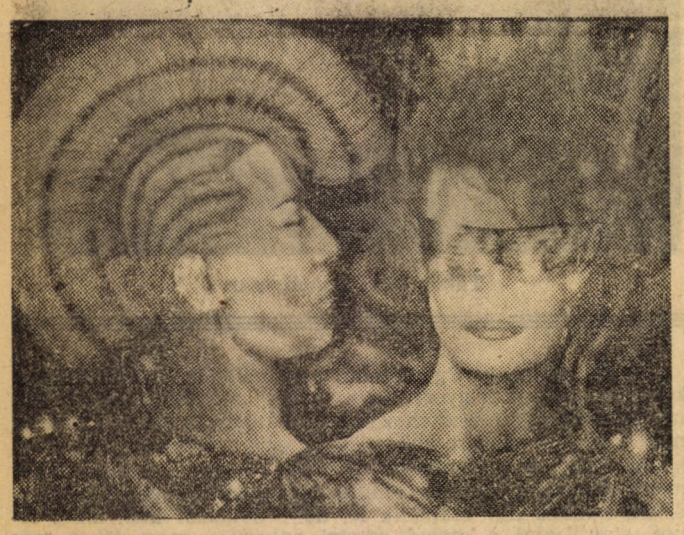

Pályázati felhívás

A Magyar Írók Szövetségének József Attila Köre, a KISZ KB kulturális osztálya és a Kortárs Művészeti Fórum pályázatot hirdet egyfelvonásos színpadi művek írására.

A pályázat célja, hogy elősegítse a tehetséges és fiatal drámaírók kibontakozását, hozzájáruljon a fiatal írók színpadi műveinek érvényesüléséhez, és lendületet adjon a mai magyar drámairodalomnak.

A pályázatra 35 év alatti írók műveit várjuk!

A pályázat díjazására 30 000 Ft áll rendelkezésünkre, amely a benyújtott pályaművek színvonalától függően kerül szétosztásra.

Az arra érdemes műveket a szakmai zsűri ajánlásával eljuttatjuk a színházaknak.

A pályamunkákat 1987. október 30-ig kell beküldeni a következő címre:

Magyar Írók Szövetsége
József Attila Kör
(Bp. VI., Bajza u. 18. Pf. 546. 1387.)

A borítékra kérjük ráírni: DRÁMAPÁLYÁZAT

Obivankenobi és a nyugdíjas

— Segíts le, kérlek, a következő megállónál! Nagyon fáj a lábam! — kérte meg a nyugdíjas Obivankenobit a villamoson.

— Nagyon szívesen. Várj, így jó! Add a kezed!

— Köszönöm. Tudod, én két évig hadifogoly voltam a háború után. Ott fagyott meg a bal lábam. Ha változik az időjárás, mindig hasogat azóta is.

— Énnekem pedig egyszer beleállt a hátamba egy üveg. Tudod, mindig nekidőlök a fülke üvegének, ha telefonálok. Egyszer aztán pórul jártam. Reccs! És szétrobbant. Az orvosok összevarrták a hátamat, csak, sajnos, egy darabka bennemaradt. Azóta időjárásváltozáskor mindig nyilallásokat érzek a hátamban.

— Mindenkinek van valami sérülése. Felsegítesz a lépcsőn is?

— Hát, persze. Hová mész?

— Ide a Nagycsarnokba. Veszek valami gyümölcsöt. Köszönöm szépen, hogy segítettél!

— Szóra sem érdemes!

És a nyugdíjasnak aznap már nem is fájt a lába... És Obivankenobinak aznap már nem is fájt a háta...

Rózsa Iván

— A tanévet ezennel ünnepélyesen lefújom

Újságíró-előkészítő stúdió

A Magyar Újságírók Országos Szövetségének oktatási igazgatósága és a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem újságíró-előkészítő stúdiót indít utolsó vagy utolsó előtti éves, az újságíráshoz tehetséget és kedvet érző egyetemisták számára, akik a stúdió elvégzése után szerkesztőségi gyakornokként vagy külső munkatársként dolgoznának a sajtóban.

A foglalkozásokat heti két órában, októbertől májusig tartjuk az egyetemen.

A részvétel térítésmentes.

A jelentkezéseket rövid, kézzel írott önéletrajzzal kérjük beküldeni 1987. június 1-jéig a következő címre: MKKE pedagógia tanszék, I. em. 114. IX., Dimitrov tér 8. Sz. Berki Éva nevére.

A programtervezet a tanszék hirdetőtábláján megtalálható. A foglalkozások időpontját és programját összel pontosítjuk.

MUOSZ oktatási igazgatóság

Ismét Medvetánc

Egyszer már hírt adtunk arról, hogy az ELTE Medvetánc című folyóirata a jövőben ELTE—Közgáz közös vállalkozásként működik majd. Aztán arról volt szó, hogy mégsem, végül pedig már semmit sem lehetett hallani. Most pedig megint úgy tűnik, aktuális az eredeti hír.

— Mi az igazság? — kérdeztem Palánkai Tibortól, aki minden hír és híresztelés szerint a szerkesztőbizottság társelnöke.

— Úgy tűnik, végre egyenesbe jutott a folyóirat ügye. A szerkesztőbizottságban Bihari Mihállyal vagyunk társelnökök, a tagok az ELTE-ről ugyanazok, mint eddig, tőlünk pedig az előzetes tárgyalások alapján Máriás Antal kerül még bele.

— Milyen változásokat jelent ez a folyóirat munkájában?

— Én azzal értek egyet, hogy a lap struktúrája és irányultsága érdemben ne változzon. A célunk semmiképpen sem az, hogy a Medvetáncból közgazdasági folyóiratot csináljunk, a részvételünk inkább azt célozza, hogy színvonalas, a profilba illeszkedő kéziratokkal jelenjünk meg a Medvetáncban, úgy, hogy az megmaradjon az eddigi progresszív, színvonalas, társadalomelméleti lapnak. Ezúton is szeretném tehát fölhívni az oktatók és a hallgatók figyelmét arra, hogy akiknek a Medvetáncba illő, a társadalmi folyamatokat segítő, előrevivő cikkük vagy írói ambíciójuk van, keressenek meg engem, vagy a szerkesztőbizottság valamelyik tagját, a legnagyobb örömmel törekszünk majd a megjelentetésükre.

— Ön is kezel majd kéziratokat, nemcsak a szerkesztő, Miklós Tamás?

— Nem látok minden kéziratot, csak a közgazdasági jellegűeket, többre nem is lenne időm, meg nem is igen értenék eléggé hozzájuk. Külön örülök Máriás Antal részvételének, mert a vállalati témák szakértőjére, azt hiszem, nagy szükségünk lesz. A kéziratok egyébként kollektív döntés alapján kerülnek a folyóiratba.

— Hányadik szerkesztőbizottsági tagsága ez önnek?

— Aktívan a Tervgazdasági Fórum szerkesztőbizottságában veszek részt, passzívan még két másik folyóiratében.

— A Medvetáncéba hogyan, miként került?

— A rektor kérésére.

— Örömmel fogadta?

— Igen. A Medvetánc hasznos funkciókat tölt be, fórumot ad bizonyos értelmiségi nézetek kifejtésére, hasznos hatást gyakorolhat a magyar társadalom előtt tornyosuló problémákra, hozzászólhat a megoldásukhoz. Nem túlzás, hogy Magyarországon most modellváltás, bizonyos mértékig modellválság van, amikor tovább fejlődik a politikai rendszer, s ilyenkor létszükséglet, hogy színvonalas viták legyenek, olyan viták, amelyek minél szélesebb körben folynak, s olyanok, ahol nincsenek tabuk. Ennek ma itt az ideje, és szívesen vállaltam, hogy ebben közreműködöm.

— A mendemondák szerint a Medvetáncnak voltak bizonyos nehézségei. Ön milyenekre számít?

— A lap konkrét előtörténetét nem ismerem, de úgy tudom, senki nem vonta kétségbe ennek a folyóiratnak a létjogosultságát, nem voltak ilyen törekvések, a problémák inkább bürokratikus jellegűek voltak. Nem hiszem, hogy egy politikának jó az, ha nincsenek olyan folyóiratok, amik törekednek a kritikus valóságföltárásra, s úgy érzékeltem, hogy a politikai vezetés ezt pontosan érzi is. Tudomásom szerint a Medvetánccal kapcsolatban a Tájékoztatási Hivatallal folytak egyeztető tárgyalások, de ezek sem politikai, hanem inkább bürokratikus jellegűek voltak, és lezajlottak már, mire én a szerkesztőbizottságba kerültem.

— Várhatók-e változások a lap terjedelmében, példányszámában, árában, mikor várható a következő szám?

— A jelenlétünk hatása csak fokozatosan érződhet majd, hiszen egyévnyi anyag torlódott össze, ezért először az „elmaradt" számokat jelentetjük meg sűrítve, hogy behozzuk a lemaradást. A jelenlegi negyvenforintos áron a lap napok alatt elfogy, a piac azt mutatja, hogy ötvenet is kérhetnénk érte. Áremelést azonban semmiképpen sem tervezünk, mert az olvasók nagy része egyetemi hallgató, és őket nem terhelhetjük tovább anyagilag. A példányszámnövelés előtt technikai akadályok tornyosulnak, papír- és nyomdaproblémák. A lap jelenleg úgy kel el, hogy terjesztése nincs megoldva, ez arra utal, hogy többet is el lehetne adni belőle, ha juttatnánk például a nem budapesti egyetemi, főiskolai városokba. Pontos adatunk azonban egyáltalán nincs arról, vajon mennyivel több Medvetánc kellene ahhoz, hogy mindenkihez eljusson. Nem valószínű azonban, hogy növelni fogjuk a példányszámot, egyrészt az előbb említett technikai gondok miatt, másrészt azért, mert a nagyobb példányszám nagyobb ráfizetést termelne. A lap költségeit jelenleg a Művelődési Minisztérium támogatása, a Soros-alapítvány segítése és az árbevétel fedezi.

A legutóbbi szám egy-két hete jelent meg, a következő a nyomdától függően érkezik majd.

M. G.

Gondolatok egy film ürügyén

Lányokat vagy krumplit?

Az első magyar (szocialista) szépségversenyről, kulisszatitkairól, az azóta történtekről szóló dokumentumfilmre az utolsó jegyet vettem meg a soros előadásra. Aki a *Szépleányokat* látta, tanúsíthatja, *nemcsak a téma megválasztása, hanem a kivitelezés is indokolja a fokozott érdeklődést.* Tovább gördítve *Bálint György* immáron klasszikus gondolatait, *a mű tökéletesen eleget tesz a kívánalomnak: intenzíven felháborítani, nem személyes sérelmekért, elvi alapon.*

Mi készteti erre a nézőt? Adott egy tipikus, olyan-amilyen szocialista, magyar kereskedelmi, reklám- és propaganda vállalat. Nyugati (osztrák) mintán *felbuzdulva a jó haszon reményében szépségverseny rendezésére adja fejét egy bizonyos társaság.*

Példa értékűek a hozzá nem értésből, tapasztalatlanságból, kapzsiságból és társadalmigazdasági viszonyainkból eredő momentumok. *Ilyen a rablógazdálkodás a lányokkal — minél rövidebb idő alatt minél nagyobb nyereségre szert tenni belőlük, kihasználásukkal.* A tőketényező (azaz a női bájak) monopolizálására törekvés — kizárólagos szerződések etikátlan eszközökkel történő lányokra kényszerítésével. Amint feltűnik a színen a monopolpoziciót potenciálisan veszélyeztető konkurens — kígyót-békát, tücsköt-bogarat összehordanak róla. (Főként, hogy a jutalmak legértékesebbjét, a konkurens cég különdíját a kizárólagos szerződés aláírását egyedül megtagadó hölgy nyerte el.)

A lányok kizsigerelése gátlástalan eszközökkel történik. Hiszen *az ellenkező szépségkirálynő és családja ellen megindult a fenyegetőzés, a rágalom és pletykahadjárat, a feljelentések sorozata — amiért vették a bátorságot ügyvédet fogadni érdekeik védelmére!*

Nagyon jól megadja ehhez a kontrasztot az osztrák szépségkirálynő és az ottani menedzser bemutatása.

Ott tudják: etetni is kell a tyúkokat, hogy tojjanak... Ezen túl a piaci verseny kontrollja, az üzleti tisztesség normái bizonyos etikátlan eszközök alkalmazását is kizárják.

Visszatérve hozzánk, sokatmondó a helyezések eldöntésének módja. Ebben *a primet bizonyos külföldre elszerződött színész viszi.* Ez a szépfiú, ez az *„igazmondó lovag"* elmeséli, *hogyan állapodtak meg útmutatásai alapján az eredményben előre,* s milyen megfontolásokból. Valamivel *később* aztán *ellentmond önmagának is.* Ez akár a magánügye is lehetne, de közben arcátlanul *a nézők tízezreit nézi hülyének.*

A film végén pedig a versenyt szervező vezetőkkel együtt *mossa kezeit a szépségkirálynő öngyilkosságát illetően* is, és váltig hangoztatják, *sehol semmi hibát nem követtek el.* Sőt, ők szeretnének *újabb szépségversenyt rendezni.* Ahogy egyikük megjegyezte, *nekik mindegy, hogy krumplit vagy lányokat árulnak.* Ezzel persze *mérhetetlen dilettantizmusukról is számot adtak.* Úgy látszik, tehetik, legfeljebb más, felelős vezető beosztásba kerülnek, mint egy társuk...

Egyetlen dolgot *hiányoltam a filmből.* Érdemes lett volna megpiszkálni, *mennyivel több lehetőség, haszon rejlett volna az üzletben profi szervezőkkel és menedzserekkel, ha nem ez a „kapzsi", gátlástalan társaság csinálja.*

Azt hiszem, *több ilyen felháborító filmre lenne szükség.* Filmtéma lehetne akár az is, miként történhet egy deklaráltan humanista társadalomban, hogy ilyen emberek ilyen posztokba, funkciókba kerüljenek, ott megmaradjanak, s az emberek tömegeit megbotránkoztatva folytassák üzelmeiket.

Budai János

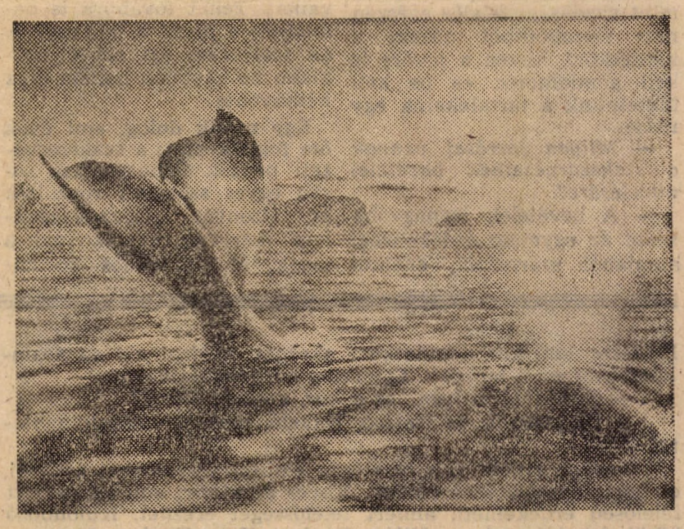

KISZ-pályázat

A FIATALOK MŰVELŐDÉSÉT, SZÓRAKOZÁSÁT, SZABAD IDEJÉNEK HASZNOS ELTÖLTÉSÉT SEGÍTŐ MÓDSZEREK LEÍRÁSÁRA

A KISZ KB titkársága **pályázatot hirdet** a fiatalok művelődését, szórakozását, szabad idejének hasznos eltöltését segítő, fejlesztő tanulmányok, új módszerek leírására.

A pályázat kiemelt témakörei:

— Az ifjúság művelődésének, szórakozásának új formái, az ezekhez kapcsolódó új módszerek kidolgozása.
— A videotechnika társadalmi alkalmazása a helyi közösségek fejlesztésére.
— A tudatformálás az egészségmegőrző cselekvési program helyi megvalósításában. (Közösségek, intézmények hasznosítható gyakorlati módszerei.)
— Hátrányos helyzetű fiatalok (településből, szociális helyzetből, egészségkárosító szokásból adódó) közösségi életének fejlesztése, hasznos tevékenységmodell a társadalmi beilleszkedési zavarokkal küzdő fiatalok számára.
— Középiskolákban, az intézményen belüli tájékoztatásra, a helyi nyilvánosság fejlesztésére alkalmas módszerek leírása.
— A művelődési intézmények társadalmasításának lehetséges formái.
— A könyvtárak, múzeumok nyitottságának, az intézményekhez kötődő szabad idős lehetőségek bővítésének új módszerei.

Pályázni lehet a felsoroltakon kívül minden olyan témakörrel, amely a fiatalok művelődési, szórakozási szokásait, kapcsolatuk, szabadidő-eltöltésük új formáit, módszereit dolgozza ki. Olyan módszerek kidolgozását ösztönözzük elsősorban, amelyek megvalósításához a személyi, tárgyi és anyagi feltételek megvannak és folyamatos megvalósítása önfenntartóvá válhat.

A pályázaton egyének és kollektívák egyaránt részt vehetnek. A pályaművek terjedelme nem haladhatja meg a 20 gépelt oldalt. Pályázhat minden 35 év alatti fiatal közművelődési szakember.

A pályaművek díjazása. Egyéni: I. díj 5000, 2 db II. díj 3-3000, 2 db III. díj 2-2000 forint. Kollektív: I. díj 10 000, 2 db II. díj 5-5000, 2 db III. díj 3-3000 forint.

A pályadíjak megosztásának, esetleges visszatartásának jogát a meghirdető szervek fenntartják.

A pályázat jeligés. A két példányban beküldött pályázathoz zárt borítékban — a jelige feltüntetésével — mellékelni kell a pályázó(k) nevét, munkahelyük címét. A beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

KÖZGAZDÁSZ

Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: Farkasinszkyné Halay Edit
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093
Telefon: 174-548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII. Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó: VÁGNER FERENC vezérigazgató
87—5102. Szikra Lapnyomda, Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató